

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr.FORSTER KÁROLY M.KIR.POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. PÁZMÁNY ÖDÖN
M. KIR. POSTATANÁCSOS

TÁRSSZERKESZTŐ:

RÁKOSI GYÖRGY
M. KIR. POSTAMŰSZAKI TANÁCSOS

Postás élmények és tapasztalatok Erdélyben.

Irta és a m. kir. posta jogász- és mérnöktisztviselőinek országos
egyesületében folyó évi január hó 20-án felolvasta:
Dr. MAGOS GYÖZŐ m. kir. postatitkár

Les expériences d'un postier en Transylvanie. Par M. le Dr. GYÖZŐ
MAGOS, Secrétaire de poste.

L'auteur fait connaître les travaux exécutés en vue de l'organisation du service postal sur les territoires rattachés de la Transylvanie. Le petite commission qui fut formée pour prendre part aux délibérations fixant les conditions de remise devait partout précéder les troupes hongroises. Cette avance lui a permis de mettre en route les travaux des bureaux de poste délaissés par la plupart de l'ancien personnel. Les troupes et les organes de l'administration publique hongroises entrant dans une ville y ont donc trouvé un service postal organisé. La plus grande difficulté consistait dans les différences existant entre le nouveau système et les anciennes prescriptions. Les usagers cependant se sont rapidement adaptés au nouveau mode de manipulation.

I. rész.

1918 szomorú emlékü őszén Erdélyben a magyar posta működése meg-
bénult. A keleti országrész ezernél több postahivatalában és kb. ötszáz posta-
ügynökségnél leállt a magyar posta lüktető és eredményekre törő munkája.
A kolozsvári, a nagyváradí és a temesvári postaigazgatóságok ormárol le-
tépték az egykor büszkén lengett nemzeti zászlót és azt meggyalázták, sárba-
tiporták.

Huszonkétévi gyötrődés után, 1940. év nyarán a keleti végek felett is
végre felcsillant a szabadulás reménycsillaga. És bár a bécsi döntőbírói íté-
let nyomán egyik szemünk keservesen siratta a rabságban maradt magyarok
százezreit, másik szemünkből mégis örömkönnyek patakzottak, mert az el-
rabolt országrész tekintélyes része, a Székelyfölddel újra a miénk lett. És

ezután elhangzott a szó, a legfelsőbb Hadúr parancsa, mely útnak indította a magyar seregeket, hogy megszentelt régi jussunkat újra birtokba vegyék.

Ezzel a legfelsőbb paranccsal egyidőben a m. kir. posta vezetősége is parancsot adott egy lelkes, minden munkára kész postás csapatnak, hogy a honvéd seregeket követve, illetőleg azokkal együtt haladva, ragadja fel újra a sárbataposott és méltatlanul meggyalázott zászlót, emelje ismét magasra, vigye végig a felszabadult földön, hogy annak nyomában az 1918-ban megbénult magyar postaszolgálat ismét új életre keljen.

Ez a lelkes postáscsapat, mely gondos előkészület és tervszerű központi irányítás mellett a legnagyobb odaadással végezte munkáját, szinte csodát művelt. Fáradságot nem ismerve, az éjt is nappallá téve, nehéz, sőt sokszor talán kockázatos körülmények között nyomon követte a honvédséget és munkája eredményeként a visszacsatolt keleti és erdélyi részek magyar postaszolgálata szinte varázsszerűen feléledt. Ez a munka sok fáradtsággal, küzködéssel és lemondással járt. Ez a munka mindenki számára, aki részt vett benne, soha el nem múló élményt jelentett és egy életre való tapasztalatgyűjtésre adott lehetőséget.

Ez a rövid összefoglalás nem kíván részletes beszámoló lenni az erdélyi postaszervezési szolgálattal kapcsolatos eseményekről, történésekről és annak eredményeiről. Nem célozza azonban az erdélyi szervezési szolgálat szervezőinek és előkészületeinek ismertetését sem, részben azért, mert e kérdések általában ismeretesek már, de azért sem, mert a Magyar Posta a munkának ezt a részét két közleményben ismertette már. Ez a beszámoló tehát csak a nagyszerű szervezési munka egy részesének magyar szívvvel átélt és postás szemmel látott élményeinek és tapasztalatainak rövid, mozaikszerű összefoglalása kíván lenni.

*

Ismeretes, hogy a bécsi döntőbírói ítélet gyakorlati végrehajtására, illetőleg a végrehajtás részletkérdéseinek közvetlen megtárgyalására magyarromán katonai vegyesbizottság alakult. Ez a bizottság a dolog természeténél fogva katonai kérdéseket tárgyalt és így katonai kiküldöttekből állott. A tárgyalások során azonban kitűnt, hogy a terület átadás-átvétel ügyének megbeszélésénél a közlekedéssel és a hírszolgálattal kapcsolatos kérdések kölcsönös közvetlen megbeszélése és rendezése elkerülhetetlenül szükséges. Ezért a katonai bizottság elhatározta, hogy az említett kérdések rendezésére polgári szakközögek bevonásával a katonai vegyes bizottság keretén belül vasúti és postai albizottságot szervez. Így, amikor a postaszervezési előkészületek a leglázasabban folytak, az előbb említett új feladat ellátásáról is gondoskodni kellett.

A posta vezetőségének bizalma ennek az új és szép feladatnak az ellátására két postást rendelt, Koczka László műszaki igazgató urat és engem.

Szeptember 4-én délben vettük a megtisztelő megbízást és még aznap délután a rendelkezésünkre bocsátott gépkocsival a katonai bizottság magyar tagjainak főhadiszállására, Debrecenbe indultunk. És ezzel két magyar postás számára a történések és élmények oly gazdag sora kezdődött, hogy azt szóval érzékeltetni alig lehet.

A katonai vegyes bizottság a szeptember 5-i ülését Debrecenben az Arany

Bika szálló emeleti különtermében tartotta. A magyar posta kiküldöttei itt csatlakoztak a katonai bizottsághoz és annak munkájába ezen a tárgyaláson kapcsolódtak be.

A bizottság román tagjaival való találkozás, illetőleg a kölcsönös bemutatkozás az adott körülmények között szívélyes, sőt mondhatom barátságos volt. A román postát ugyancsak két kiküldött képviselte. Az egyik a bukaresti postavezérigazgatóság egyik osztályvezetője volt. Vele a nyeivi nehézségek miatt sajos, közvetlenül érintkezni nem tudtunk. Ezt a körülményt a román posta előre látta és ezért második tagként a Nagyvárad 2. sz. hivatal vezetőjét küldte ki. Utóbbi — bár idegen kiejtéssel, — mégis jól beszélt magyarul és így a tanácskozások a román posta kiküldötteivel végig magyar nyelven folytak.

A debreceni első találkozáson a két posta kiküldöttei kölcsönösen közölték egymással azokat az intézkedéseket, amelyeket igazgatásuk a területátadás-átvétellel kapcsolatban tett. Kölcsönösen megbeszéltük azokat a szempontokat, amelyek a postai berendezések minden zavar és súrlódásmentes átadás-átvételét biztosítani lettek volna hivatottak. Magyar részről különös fontosságot tulajdonítottunk annak, hogy az átadásra kerülő postai berendezések és létesítmények, valamint a postai járművek ép és sértetlen voltát, illetőleg hiánytalan átadását biztosítsuk. Így már ezen az első tárgyaláson közöltük, hogy a befutott jelentések szerint Kolozsvárott postai berendezéseket üritenek. Ennek azonnali megakadályozását kértük.

A tárgyalás, mely a legnagyobb szívélyességgel folyt, jegyzőkönyv felvételével végződött. Ebben kívánságaink teljesítését ígérték.

A román távbeszélőt magántársaság kezelte. A debreceni tárgyalások során a visszatérő területen átadásra kerülő távbeszélő hálózat és egyéb létesítmények kérdését megbeszélni így nem sikerült. Ezért a román megbízottaktól azt kértük, hogy a távbeszélő hálózat átadásának megbeszélésére a Morgán-cég megbízottját a legközelebbi ülésen való megjelenésre kérjék fel.

További ülés magyar területen azonban nem volt már tervbe véve. Ezért, hogy a Morgán-társasággal való találkozás lehetősége biztosíttassék, valamint, hogy a terület birtokbavétele során folyamatosan felmerülő és az első találkozás alkalmával még nem tárgyalt postai vonatkozású kérdések további közvetlen megbeszélésére és gyors elintézésre lehetőség biztosíttassék, szükségesnek látszott, hogy a magyar posta megbízottai a román postai megbízottakkal együtt Kolozsvárra bemehessenek. Ehhez a bizottság hozzájárult.

Ismeretes, hogy a katonai vegyesbizottság első ülésezése alkalmából a bizottság magyar tagjainak tiszteletére Nagyváradon ebédet adtak.

Ennek az udvariassági gesztusnak viszonzására a debreceni ülés után az Arany Bika szálló különtermében a román bizottságot is megvendégelték. A vendéglátás szívélyes, magyaros és a vendégek talán nem egészen könnyű helyzetére is tekintettel figyelmes volt.

Az ebéd után nemsokára a társaság Nagyvárad felé útnak indult. A román részről érkezett gépkocsikban azonban részünkre nem volt hely. Ezért mi magyarok, a debreceni postaigazgatóság gépkocsiján, polgári ruhába öltözött magyar postai gépkocsivezetővel indultunk egy olyan útra, melynek esetleges fejleményeit előre látni nem lehetett.

Utunk Debrecentől, a volt trianoni határig, virágos falvakon keresztül a lakosság lelkes köszöntése és a magyar honvédségnek a felszabaduló területek felé özönlő, pompásan felszerelt, virágos, nótás sorfala mellett vezetett végig. Elhagyva a trianoni határ magyar oldalán lévő szerény kis földszintes határőrházat, néhány pillanat múlva a határ román oldalán emelt hatalmas, emeletes vám- és határőrpület előtt álltunk meg. Itt vált el a magyar tiszti kíséret a román bizottságtól és itt adtak át bennünket a román bizottság elnökének oltalmába. Azt, hogy lelkünkben mit éreztünk akkor, amikor a még idegen birtokban lévő, de a felszabadulás küszöbén álló földre léptünk, szóval visszaadni nem lehet. Érzéseink és gondolataink külső megnyilvánulását minden esetre korlátozta az a körülmény, hogy akkor lényegében még az idegen hatalom területén, tulajdonképen csak vendégek voltunk.

A terep külső körülményei minden esetre nem voltak a legbarátságosabbak. Az alig néhány méterre lévő lövészárokban pl. fegyverét a magyar határ felé irányítva még ott feküdt a román katona. Örömteljes látvány volt azonban, hogy alig 2—300 méterrel beljebb, már ott állt a borsi-i magyaroknak a következő napi bevonulásra, lelkes hazafisággal ácsolt diadalkapuja, nemzeti színnel díszítve, rajta ezzel a felirással: „Isten Hozott“. Amikor, mint csonkaországi magyarok, mi postások mentünk elsőnek keresztül a magyar honvédség köszöntésére szánt diadalkapun, úgy éreztük, hogy a borsi-i magyarok lázas munkája részben nekünk is szólt, akik elsőnek jöttünk, mint a felszabadulás előhírnökei.

A Nagyvárad felé vezető alig néhány kilométeres úton azonban a modern haditechnika legváltozatosabb eszközeivel volt szerencsénk még találkozni. Román részről nem győzték eléggé inteni és figyelmeztetni gépkocsink magyar vezetőjét az úton elhelyezett számtalan akadályra. Gépkocsink közvetlenül a román bizottság elnökének kocsija mögött haladt. Utóbbi — mondhatnám — mint a révkalauz az óceánjárót vezető sziklazátonyos szorosokon át, úgy vezetett bennünket sokszor lépésben a betonerődítmények között elhelyezett különböző drótakadályokon, tankcsapdákon és számtalan más akadályokon át Nagyvárad felé. És amíg mi kíváncsian és csodálkozással néztük és figyeltük a háborúra való felkészülésnek ezeket a jeleit, az egyik román kísérelők csendesesen ezt jegyezte meg: „Ime, ilyen barátságosan készültünk fogadni a magyarokat.“

Nagyvárad utcái zsúfoltak voltak; látni lehetett, hogy a rendes élet megtorpant és a város egész népe végsőkig feszült idegekkel és alig fékezhető indulattal figyelte a kivonuló uralom lázas költözködését és türelmetlenül várja a felszabadulás rég várt hajnalát.

Utunk a nagyváradai postaépület elé vezetett. Az épület előtt már nemzeti színű karszalagos polgárőr állt őrt. És amint kitárult az épületnek utcára nyíló ajtaja, megdobbant a szívünk. Bent az előcsarnokban Kormányzó Urunk képét láttuk, nemzeti színű szalaggal és gyönyörű virágkoszorúval díszítve. Szinte varázslatnak látszott, mégis valóság volt. Az utcán még ott dübörgött a kivonuló hatalom seregeinek lépte, de bent a nagyváradai postán már magyar munka folyt, a huszonkét évi rabság lán-

cait lerázni készülő nagyváradi magyar postás méltóképen készült a nagy napra, csonkahazabeli kartársai fogadására.

Néhány pillanatra volt csak szükség és az utcán hullámzó tömeg észrevette gépkocsinkon a magyar nemzeti színt. Szinte varázsszóra embergyűrű vette körül gépkocsinkat és lelkes éljenzés és ünneplés közepette a kérdések özöne szállott felénk. Először a magyar rádiónak előre küldött szállás-csinálóit sejtették bennünk, majd a magyar sajtó tudósítóiként ünnepeltek.

A nagyváradi közönségnek ez a lelkesedése és túláradó örömmel teli köszöntése jóleső érzéssel töltött el bennünket, mégis a kiküldetésünk természetével járó kényes helyzetre való tekintettel, alig vártuk, hogy népszerűségünknek és ünnepeletetésünknek ez a módja véget érjen.

Nemsokára meg is érkezett az értesítés, hogy a katonai bizottság továbbutazásának időpontja, a még elintézendő ügyek sokaságára való tekintettel bizonytalan; ezért a bizottság elnöke azt kívánja, hogy mi magyarok saját gépkocsinkkal a két román postás úr kíséretében induljunk el Kolozsvár felé.

Kissé megdöbrentünk ugyan, amikor megtudtuk azt, hogy katonai kíséret nélkül kell továbbutaznunk, mégis habozás nélkül útrakeltünk. Kolozsvár Nagyváradtól 156 km-re van és a két várost erdélyi viszonylatban jónak mondható műút köti össze. Mégis az út, melyet rendes körülmények között három óra alatt kényelmesen meg lehetett volna tenni, majdnem öt óráig tartott. Ugyanis, alighogy Nagyvárad városát elhagytuk, visszavonuló román csapatkötélékekkel találkoztunk. Bár egyikünk sem szólt egy szót sem, tagadhatatlan, hogy ez a találkozás túlságos örömet egyikünkben sem keltett. Az idő ekkor erősen szürkült már. Gépkocsivezetőnk saját leleményességéből egy pillanatra leállt, kiugrott a kocsiból és elővigyázatosságból a magyar nemzeti színt is viselő hátsó rendszámtábla világítását leoltotta — mint később mondta — azért, hogy az, mármint a magyar trikolor, lassú hajtásunk közepette hátulról szemet ne szúrjon.

A visszavonuló seregek legkülönbözőbb alakulataival való ez a nem kedves találkozás kisebb-nagyobb megszakításokkal végig tartott a két város közötti egész útvonalon. Oldalt pedig minduntalan felszökött a sötét éjszakában az éjjeli pihenőre táborni ütött seregek tábornitüzek fénye. Ehhez járult még az az izgalom is, mely különösen a Királyhágó előtti községek bejáratánál, majd magán a Királyhágón elhelyezett különböző útelzárók, tankcsapdák, árkok és ehhez hasonló, a polgári autózásban nem ismert akadályok kikerülésével járt. Ilyen helyzetben és körülmények között érthető, hogy lesve-lestük a kilométerjelző, nekünk sajnos, túlságosan lassú forgását és boldog örömmel üdvözlöttük Szászfenes község után Kolozsvárnak a monostori dombról felénk intő, először gyéren elhelyezett, majd egyre sűrűbben élénk villanó távoli fényeit.

Jóval 11 óra után végre megérkeztünk a kolozsvári postaépület elé. Érkezésünkről a magyar párt előzetes értesítést kapott, ezért a kolozsvári román postainspektorátus közegein kívül, a párt kolozsvári tagozatának elnöksége is várt reánk és nagy örömmel köszöntött bennünket. Elszállásolásunkról is a párt gondoskodott. Mivel a kolozsvári szállodákat ekkor az átvonuló román csapatok tisztjei túlságosan igénybevétték és mert talán

biztonságosabbnak is látszott, egy magánszanatóriumban biztosítottak részünkre kényelmes, jó szállást. A gépkocsi elhelyezése külön gondot jelentett. A gépkocsiknak katonai célra történő igénybevétele bizony napirenden volt. Maguk a román delegátusok ajánlották, hogy a gépkocsit jól helyezzük el, nehogy a visszavonuló seregek azt esetleg elnézésből szintén igénybe vegyék, illetőleg magukkal vigyék.

Mindezek után a hosszú úttól fáradtan és éhesen a magyar párt urai egy Mátyás király-téri (akkor még a piata Unirei) vendéglőbe kísérték bennünket. A magyarul beszélő román delegátus velünk tartott.

Öröm volt látni és hallani azt az elszántságot, kitartást és a magyarság érdekeiért való férfias kiállást, amit a magyarpárti vezetőkkel folytatott beszélgetés során tapasztaltunk. Szinte hihetetlennek látszott, hogy a magyarság már nemcsak titkon szövi álmait és sóvárogva tekint a csonka határok felé, hanem öntudatosan, büszkén, szinte lázas megszállottsággal beszél az eljövendő nagy napokról és a megoldásra váró sürgős feladatokról.

A következő napok az átadás-átvétellel kapcsolatos részletkérdések megbeszélésével teltek el. A román távbeszélő társaság tárgyaló közegei pedig a társaság vezérigazgatójának vezetésével időközben szintén Kolozsvárra érkeztek.

Az utóbbiakkal folytatott tárgyalásoknak is sok érdekes részlete volt. A tárgyalás és a jegyzőkönyvezés nyelve a német volt. Az első néhány perc után tisztán láttuk, hogy a távbeszélő társaság kiküldöttjeivel való tárgyalás nem lesz könnyű feladat. Ugyanis, míg a postai kiküldöttek a változhatatlanba való kényszerű belenyugvással tárgyaltak, addig a távbeszélő képviselői minden feltett kérdésre vagyoni érdekeiket szem előtt tartva, az üzletember számító megfontoltságával válaszoltak. Nem titkolták, hogy a bécsi döntőbírói ítélet egyénileg is húsukba vág, mert mindannyiuknak többmillió vállalati részvényük volt és a vállalattól búsas jövedelmet is élveztek. Ezért ahhoz, hogy egy-egy kérdésre világos választ kaphassunk, a kérdések özönét kellett feltennünk és azt, hogy mi volt és mit vittek el, szinte csak a feltett keresztkérdések labirintusában megtévedve vallották be. Mi pedig a bécsi döntőbírói ítélet ama rendelkezése kapcsán, hogy a terület összes tartozékaival „ordnungsgemäss“, azaz rendben kell átadni, mindenképpen rögzíteni kívántuk azt, hogy mit szereltek le és mit vittek el azokból a berendezésekből, amelyek régebben a forgalom ellátására szolgáltak.

Azt, hogy mit kell rendben (ordnungsgemäss) való átadásnak tekinteni, a távbeszélő társaság másként értelmezte, mint mi. Ők úgy vélték, ha a központok működnek és a hálózat összeköttetések létesítését lehetővé teszi, az átadás rendbenlévőnek tekinthető. Éppen ezért, még érkezésünk előtt a nagyváradi központban 10 helyközi munkahelyből 6, a kolozsvári központban pedig 10 munkahely közül 4 munkahelyet leszereltek. Leszerelték az automata központok tartalék csengető gépeit, tartalék áramfejlesztőit és erőáramú berendezéseket. Ezenkívül minden tartalékanyagot elvittek stb.

A magyar álláspont viszont az volt, hogy az elszállított berendezési tárgyak és tartalékanyagok a rendes forgalom nyugodt ellátásának nélkülözhetetlen kellékei, annál is inkább, mert különben azokat a magántársaság

nem is építette volna meg. Eppen ezért leszögeztük, hogy a magyar posta az elhurcolt berendezések sértetlen visszaállítását, a távbeszélő hálózat és a központok rendben való átadása előfeltételének tekinti.

Ma még kétséges, hogy a magántársaság magánvagyonát képező távbeszélő hálózat értéke elszámolás tárgyát fogja-e képezni. Mégis, ha erre sor kerül, az előbb említett álláspontunk jegyzőkönyvi rögzítése és a leszerelt berendezési tárgyaknak még az átadás előtt jegyzőkönyvben történt részletes felsorolása a hálózat értékének megállapításánál nem lesz javára a társaságnak.

Érdekes megfigyelésekre adott alkalmat a postai, valamint a távbeszélőnél alkalmazott személyzet magatartását figyelni. Azok, akik továbbmentek, leplezhetetlen ellenszenvvel viseltettek irántunk.

Akik visszamaradtak, bennünk feletteseiket látták már és hacsak egy pillanatra is alkalom adódott, egy-egy szóval, vagy mondattal értékes útbaigaztatást, tájékoztatást adtak. A távbeszélővel kapcsolatos észrejelések és rongálások gyors megállapítása is e derék magyarok szemfülességének voít köszönhető. Természetesen bennünket állandóan szemmel tartottak és így a visszamaradóknak ez a jóindulata nem maradhatott sokáig titokban. Az eredmény az volt, hogy kitiltották őket a szolgálatból.

És végül voltak olyanok is, akik bizonytalankodtak, akik mérlegelték, mi lenne számukra előnyösebb, a távozás vagy a visszamaradás. Utóbbiak helyel-közzel közeledtek és óvatosan tájékoztak, mit remélhetnek, ha maradnak. Ezekért, ha elmentek, nem kár, maradásuk pedig sok haszonnal nem járt.

A tárgyalásokon kívül a távbeszélő társaság uraival való érintkezés ugyancsak szívélyes volt. Mind a postások, mind a távbeszélő társaság közös ebédek és vacsorákon többször vendégül láttak benünket.

Szeptember 9-én a magyar katonai bizottság kivására a román katonai bizottsággal együtt a két hadsereget elválasztó demarkációs vonalra mentünk közös megbeszélésre. A magyar csapatok célja aznap a Csucsától Bánffyhunyadiig terjedő sáv megszállása volt.

Bánffyhunyadi és Kolozsvár között még hömpölygött az országúton a visszavonuló seregek áradata. Bánffyhunyadi főútján azonban már ott szorgoskodott a dolgos magyarok tömege, akik a bevonuló sereget köszöntő diadalkaput ácsolták. Csucsá határában pedig már várt ránk a magyar katonai bizottság.

Tanácskozás közben szekerek zörgése, lovak nyerítése és ágyúk dübörgése hallatszott. A magyar seregek zöme vonult el előttünk. És amint meglátták közöttünk a román tiszteket, szebben szólt a katonazenekarok indulója, érecesebben a menetelők dala és a többnapos gyaloglástól fáradt legények oly feszesen vágták ki a tiszti csoportnak kijáró dízlépést, mintha csak díszfelvonuláson lennének.

Visszatérőben Kolozsvárra, Bánffyhunyadiön már ünnep volt. Kalotaszeg egész népe színpompás viseletében a főúton emberfalként sorakozott végig. A gépkocsik nyitott ablakán keresztül virágosó hullott. A román urak ölébe is. Ők az ölükbe hullott virágokat szálanként összeszedték és csokorba fogva az ölembe helyezték azzal, „ez önöket illeti.“

Azt a légkört, melyben az erdélyi magyarság az idegen uralom utolsó napjait átélte és amelyben a magyar posta előreküldött hírnökei működtek a vegyes bizottsági tárgyalások során, az alábbi eset élénken érzékelteti.

Egy alkalommal a román katonai bizottság egy tagja felháborodottan közölte, hogy a magyar párt emberei és a magyar polgárőrök több helyen a postahivatalokba és távbeszélőközpontokba erőszakkal behatolnak, onnan a román személyzetet kiteszik és a postai berendezéseket erőszakkal birtokba veszik. A Marosvásárhelyről érkezett ilyen értelmű távirati jelentés után a katonai parancsnok a posta azonnali visszaadását követeli és szükség esetén a legszigorúbb eljárást, fegyverhasználatot rendel el. Tőlünk, magyar kiküldöttektől kért intézkedést, hogy a magyar párt közegeinek említett eljárása megszűnjék.

Nyilvánvaló, hogy intézkedési lehetőségünk nem volt. Mégis, az esetleges nem kívánatos fejleményekre való tekintettel elhatároztuk, hogy a kérdést az erdélyi magyar párt elnökségével megbeszéljük.

A magyar párt elnöke határtalan nagy elfoglaltsága közepette soronkívül fogadott bennünket. Megható volt látni a pártnak azt a kétségbeesett törekvését, harcát, mellyel temérdek más munkája mellett a magyar posta számára a postahivatalok berendezését biztosítani igyekezett.

A párt tevékenysége ebben a vonatkozásban azonban sok eredménnyel nem kecsegtetett, ezért annak elnöksége tanácsunkra a pártszervezeteket utasította, hogy a postahivatalok erőszakos átvételétől tekintsenek el.

*

A román uralom utolsó napjait Kolozsvár városának lakossága is a végéig feszült idegekkel élte át. Olyan arányú népvándorlásra, mint amit a kiköltözőkódók hurcolkodása — egy hét alatt eredményezett, — a történelemben még nem volt példa. Az utcán egyik gépkocsi a másikat érte. A bukaresti fehérszínű elegáns autóbuszokon kívül a megmaradó Románia minden jelentősebb helyének autóbusza támogatta a költözőkódókat.

Szeptember 10-éről 11-ére virradó éjjel Mátyás király szobra előtt még harcikocsik álltak, éjszaka még puskalövések zaja nyugtalanította a népet, de reggelre a város elcsendesedett. És az előző napi Kolozsvár ekkorra elmúlt. A legtöbb cégtábla a titokban végzett gondos munka eredményeként már magyar volt; a megkésettek pedig lázasan átmázolták a régit. És az utolsó napok nyugtalanságára való tekintettel óvatosságból kiűritett kirakatok megteltek ismét áruval. Az pedig, hogy a város lakossága mi úton és módon varázsolta az utcasorokon végig azt a hatalmas lobogóerdőt, ami a honvédeket várta, örökké rejtély marad.

A kolozsvári postaépület díszítése és fellobogozása a honvédség főerőit jóval megelőző magyar postai szervező biztosnak már nem okozott gondot, mert arról a visszamaradt személyzet méltó módon, a saját költségén gondoskodott. A német és olasz zászlók között elhelyezett magyar trikolor olyan nagy volt, hogy párját találni nem lehetett.

A románok kivonulása után a kolozsvári postaépületet a visszamaradó személyzet vette birtokba. És 11-én reggel, még jóval a honvédség megérkezése előtt, tisztviselők, altisztek, férfiak és nők együtt, valamennyien ünnepelőbe öltözve, ott szorongtak mind a földszinti kézbesítőteremben és énekeltek. A Himnuszt és a Szózatot tanulták... Így vártak bennünket...

Személyzetgazdálkodás a német birodalmi postánál.

írta: Dr. KÖKENY SANDOR m. kir. postatitkár.

Le service économique du personnel de la Poste du Reich. Par M. le Dr. SANDOR KÖKENY, Secrétaire de poste.

Sur la base de ses études, l'auteur fait connaître le système de la Poste du Reich concernant les mesures prises en vue de la fixation de l'effectif dans le service d'exploitation. Il attribue une très grande importance à cette question au point de vue du service hongrois. Il relève la conséquence du fait que la poste occupe, dans la plupart, des employés d'Etat dont les conditions de travail se forment autrement que celles des employés privés. La tâche la plus difficile se montrant à l'établissement de l'effectif nécessaire à l'exécution des travaux consiste dans l'évaluation de tous les détails de ces travaux. L'auteur fait ici une comparaison entre le système allemand (mise en considération des activités séparées) et le système hongrois (la mesure de toutes les opérations à la base des unités de travail). Il traite, dans la suite, à fond les principes suivis à ce sujet par la poste allemande.

A posta gazdasági céljainak elérésénél talán a legfontosabb tényező a helyes személyzetgazdálkodás, mert a kitűzött feladatok megvalósításánál a munka a legnagyobb mértékben igénybevett termelési tényező.

A posta helyes személyzetgazdálkodása, — amint a szó maga is kifejezi (Personalbewirtschaftung) —, a küldemények szállításával jelölkező munkaalkalomnak a gazdaságilag megfelelő számú és minőségű munkaerővel való elvégzését jelenti. Nem közömbös ugyanis, hogy a mindennapi forgalom alakjában mutatkozó munkaszükségletet, azaz a szolgálatot mekkora és milyen személyzet végzi. Mert amint a szolgálat elvégzésénél jelölkező munkaalkalmat mind mennyiségi, mind minőségi szempontból lehet értékelni (mérni és minősíteni), éppen úgy szem előtt kell tartani az alkalmazott munkaerők számát és értelmi színvonalát. Az értelmi színvonalat természetesen a szolgálat követelményeihez kell szabni, tehát az iskolai végzettség mellett a szaktudás és elsősorban az alkalmazhatóság, vagyis a munka minősége juthat kifejezésre. Éppen gazdasági szempontból nem közömbös, hogy egy hivatal mekkora személyzetet foglalkoztat és hogy azoknak végzett munkájuk ellenértéke fejében mekkora munkadíjat vagy bért kell kifizetni.

A posta állami kezelése esetében természetesen az üzemgazdasági érdekek mellett egyéb közgazdasági, sőt politikai szempontok is érvényesülhetnek. Így a felszabadult Felvidék egyes hivatalainak az átvétel előtti túlméretezett létszámát csak a már letűnt utódállam nemzetiségpolitikai célkitűzéseivel tudjuk indokolni. Nálunk az üzemi tisztviselői kar utánpótlásának közel két évtizeden át tartó szüneteltetését sem annyira az intézet gazdasági érdekeivel, mint inkább a magyar középosztály szokatlan társadalmi alakulásával magyarázhatjuk; mert a szellemi munkások pályáján a világháború után mutatkozó túltermelés levezetése a szellemi proletáriátus kifejlődésének megelőzése végett magasabb szempontokat szolgáló közgazdasági érdek volt.

A továbbiakban ezektől a melléktényezőktől tekintünk el és tisztán a posta gazdasági célkitűzéseit tartjuk szem előtt.

Természetesen itt is számolnunk kell a körülményekkel, hogy a posta, mint állami üzem, a legnagyobbbrészt állami alkalmazottakkal dolgoztat, tehát munkavállalóival szemben a felmondás és elbocsátás terén, azonkívül a nyugellátás folyósításával sokkal messzebbmenő kötelezettségeket vállal, mint egy magánüzem.

Elsősorban az egyes hivatalokban mutatkozó forgalmat, mint munkaalkalmat kell megmérnünk és minősíteniünk, hogy ennek alapján a helyes és gazdaságos személyzetszükséglet megállapíthatassuk.

A postaforgalom, mint a hivatalokban jelentkező munkaszükséglet igen sokféle, egymásba folyó tevékenységből fonódik össze. A mennyiségi és minőségi értékeléshez feltétlenül az egyes ténykedési csoportok, mint egységbe fogható mozzanatok kiemelésére és elkülönítésére van szükség (pl. ajánlott levél felvétel, értéklevél rovatolás, csomag kézbesítés stb.). Az így elhatárolt munkamozzanokat minősíthetjük és a forgalmat ennek alapján fel is mérhetjük. Vagyis a forgalom lebonyolításánál az értékelés szempontjából figyelembe vehető minden tevékenységet megfigyelünk és rögzítünk.

Tanulmányom következő része, hogy a megállapított forgalom után mekkora és minőségileg milyen személyzetszükségletet állapítunk meg.

Az elmondottakkal kapcsolatban érdekes megfigyelésekre ad lehetőséget a magyar és a német rendszer szembeállítás.

1. Amíg a német postaigazgatás a munkaszükséglet megállapításánál az egyes, elkülönített tevékenységek rögzítésénél megmarad, addig mi a forgalom felmérésénél tovább megyünk. Nevezetesen mérőeszközt, úgynevezett „munkaegységet“ alkalmazunk és így a forgalom különböző mozzanatainak le- rögzítés után, azokat munkaegységekben külön-külön értékeljük és így az egész forgalmat összegezzük. Ez a munkaegységrendszer a gyors áttekintés és így elsősorban a felsőbb vezetés céljaira felbecsülhetetlen. Személyzet- szükséglet megállapítása szempontjából azonban egymagában nem kielégítő, mert nem szemlélteti a forgalmat, mint munkafolyamatot, ahogyan az a naponként váltakozó, óráról órára hullámzó munkaszükséglet formájában az egyes hivataloknál jelentkezik. Az egyes tevékenységek egyöntetű értékelése szempontjából is nehézségeket rejt magában, eltekintve attól, hogy bizonyos munkaköröket figyelmen kívül hagy.

2. Amíg a személyzetszükséglet meghatározásánál a magyar létszám- megállapítás alapegységül a tiszti vagy altiszti „munkaerőt“ veszi, addig a német személyzetgazdálkodás ennél kisebb egységgel, a „munkaórával“ dolgozik.

Ezekután vegyük szemügyre közelebbről a német posta létszámmegállapítási eljárását.

*

A német birodalmi postánál a forgalom alapján történő létszámmeg- állapítás a postaminisztériumnak 1937. szeptember hó 16-án IV. 8430—0. szám alatt kiadott „Irányelvei“ (Richtlinien für die Bemessung von Leistungen bei der Deutschen Reichspost) szabályozzák. Ezt megelőzőleg a posta- minisztériumnak 1928-ban kiadott irányelvei (Richtlinien für die Personal-

wirtschaft bei den Verkehrsämtern und die Anträge auf dauernde Vermehrung des Personals) voltak érvényben.

A fejlődés irányának megfigyelése érdekében szükségesnek tartom ezt a régi rendszer ismertetését, annál is inkább, mert bizonyos alapfogalmakat még az rakott le és az újabb irányelvek a réginek szerves továbbfejlődésé-
ként tekinthetők.

Alapfogalmak.

Németországban a mi. fizetési osztályokba és csoportokba sorozott tisztviselői és altiszt munkaeoinknek megfelelő alkalmazottakon (Beamte) kívül a szolgálatot nagyrészt órabéres és óradíjas alkalmazottak látják el, akik illetményeiket a birodalmi tarifarendelet alapján kapják. (I. a Magyar Posta XIV. évf. 1. szám: A német birodalmi posta órabéres alkalmazottai). A postahivataloknál foglalkoztatás, illetőleg a beosztás szempontjából vannak:

1. **Munkahelyre beosztottak** (Dienstposten), akik egy-egy állandóan szükséges és teljesen foglalkoztatott munkaeoít jelentenek.

2. **Kisegítők**; végzik azt a munkát, amit a „munkahelyekre“ beosztottak feldolgozni már nem tudnának. Amennyiben ezek a munkakörök állandósulnak, ezeket a legközelebbi költségvetési évre munkahelyekké kell átminősíteni.

3. **Nem teljesen foglalkoztatott munkaeoít.** Ezek az alkalmazottak napi 3—6 órai szolgálattal a legerősebb forgalmú órákban teljesítenek órabér, vagy óradíj ellenében szolgálatot. Beosztásuk a mindenkori forgalomnak megfelelőleg változik. Rendszerint nyugdíjasok, vagy egyéb járadékélvezők közül kerülnek ki és így a postánál csak mellékfoglalkozást folytatnak. Azzal, hogy munkateljesítményüket a hivatalok csak a tényleges szükség esetén veszik igénybe, a létszám megálapításának gazdasági szempontból ők a legfontosabb tényezői.

4. **Tartalékok**, akik a szolgálattól távollévőket (betegség, szabadság, tanfolyam, katonai szolgálat stb.) helyettesítik.

Ezek a fogalmak a forgalommal úgy állanak kapcsolatban, hogy az állandóan mutatózó munkaszükségletet a munkahelyekre beosztottak, a szabályszerűen visszatérő forgalomemelkedésekkel jelentkező munkatöbbletet pedig a kisegítők és a nem teljesen foglalkoztatott alkalmazottak végzik el. A forgalomemelkedés tehát először a nem teljesen foglalkoztatott alkalmazottak fokozott igénybevételével, majd a kisegítők létszámának emelésével és végül a forgalomemelkedés állandósulása után a munkahelyek, illetve az oda beosztottak (rendszeresített létszám) szaporításával jut kifejezésre.

Ebben az elgondolásban rejlik a német személyzetgazdálkodás alapja. Ugyanis a postahivatalok munkahelyeit — tehát állandó létszámát — a személyzetszükséglet megálapítására hivatott kerületi igazgatóságok nem egy átlagos forgalom után fogják megálapítani, hanem az állandó, tehát a minden nap jelentkező, vagyis a legkisebb forgalom után szabják meg. Az ezen felül szükséges munkaeoítokat a hivatal a kisegítőkben és főleg a kiugró munkaszükségletekre a nem teljesen foglalkoztatott alkalmazottakban kap-

ják meg. Így feleslegesen igénybevett, vagyis teljesen ki nem használt munkaerő a hivatalnál még az átlagos forgalmú napokon sincsen, (mert a nem teljesen foglalkoztatottak nem teljesítenek szolgálatot) és a hivatal jobban fizetett tisztviselői és altiszt munkaeői (Beamte) a leggyengébb forgalmú időszakokban is teljes mértékben ki vannak használva. Viszont ez a rendszer a személyzet túlterhelését, így annak idő előtt való elhasználódását betegség, szolgálatból való kiválás könnyen elkerülhetővé teszi. (L. a Magyar Posta XIV. évf. 4. szám: Kiszegítő munkaeők alkalmazása a német postahivatalokban).

*

A német postahivatalok létszámigénylésének az 1928. évben szabályozott formája a személyzetszükségletek megállapításánál két tényezőt vesz alapul, mégpedig

a) a hivatalnál az egyes szolgálati ágak ellátásához szükséges szolgálati időt, és

b) a forgalom alakjában jelentkező munkát.

Igy a forgalmi hivatalok létszámigényléseiket ezekkel indokolva (előirt mintákon) tehetik meg. Az előterjesztés két részből áll:

I. **Létszámigénylésből** (Személyzetszükséglet számítás = Personalbedarfsberechnung).

II. **Forgalmi kimutatásból** (Megterhelési kimutatások = Belastungsnachweise).

A létszámigénylés a következő adatokkal támasztja alá a hivatal kérelmét

1. A szolgálat áttekintése felsorolja, hogy a hivatal a kezelésnek mely ágait és milyen szolgálati időbeosztással látja el. Jelent továbbá egyes adatokat, melyek a személyzetszükséglet meghatározását befolyásolhatják. Így a helység (város vagy község) lakosainak számát, az ellenőrzött ügynökségek, a kerületben elhelyezett levélszekrények, a levélgyűjtő és kézbesítőjáratok, a naponta indított zárlatok, a fiókbérlők, a hivatalba levelezésre vagy vizsgálatra bekapcsolt távírvonalak, a távírókészülékek számát stb.

Ezek az adatok a rendszeresített létszám megállapítása idején alapul vett hasonló adatokkal összehasonlítva már egy általános képet adnak a hivatal fejlődési irányáról.

2. A forgalom áttekintése. Az előző létszámmegállapításnál alapul vett forgalmi adatokat (a kezelt küldeményfajok elkülönített darabszámai) hasonlítia össze a három legutóbbi pénteki nap átlagos forgalmával. Azért vették a létszámmegállapításnál alapul a pénteki nap forgalmát, mert abban az időben a legnagyobb napi forgalmat a birodalomban átlag ezen a napon bonyolították le a hivatalok.

3. Gazdasági összehasonlítás. A rendszeresített létszám megállapítása idején mérlegelt gazdasági eredményt veti össze a hivatal utóbbi háromnegyed év alatt elért átlagos bevételeivel, és kiadásaival. A kiadások közt a személyzet összes illetményei és a nyugellátások is szerepelnek. Ez nehézséget nem okoz, mert a beosztottak illetményeit és a szolgálatból kiváltak nyugellátási összegeit a postahivatal maga számfejtí és fizeti ki.

4. Személyzeti áttekintés. Ez a tulajdonképeni létszámigénylés. Itt a hivatal a rendszeresített munkaórákkal szemben az elérni kívánt szolgálati beosztások és az emelkedett forgalom alapján szolgálati áganként igényli a munka elvégzéséhez szükséges munkaórákat. Mégpedig elkülönítve:

a) A forgalomhoz szükséges tisztviselői és altiszt munkaeőrkre;
b) munkásokra;
c) a szolgálat ellátásához szükséges vezető és felügyeleti tisztviselőkre;
d) az igazgatási teendőket végző (főnöki iroda, főpénztár, vizsgálati ügyek, üzleti előadók stb.), továbbá a nyilvántartó és segédhivatali személyzetre;

e) a személyzeti tartalékra, vagyis a szolgálatból távollevő alkalmazottak pótlására megállapított személyzetre;

f) a hivatalnál beosztott és munkateljesítményükben korlátolt rokkant alkalmazottak munkateljesítményeinek kiegészítésére. Ezek a létszámmegállapításnál ugyanis csak használhatóságuk mértékéig jönnek számításba.

A hivatal az egyes szolgálati áganként elkülönített csoportokban a forgalom után szükséges munkaeőrket itt tünteti fel és ennek alapján igényli az indokolt heti munkaóraszámot. Például a távolsági távbeszélő szolgálatban: 0 órától 7 óráig 1 alkalmazott = 7 óra, 7 órától 13 óráig 5 alkalmazott = 30 óra, 13 órától 21 óráig 4 alkalmazott = 32 óra, 21 órától 24 óráig 1 alkalmazott = 3 óra; összesen: napi 72 óra. Ennek hatszorosához hozzáadva a vasárnapi szolgálat ellátásához szükséges munkaórákat, kapjuk az igénylendő heti munkaóraszámot. A személyzetszükséglet érdemi elbírálása tehát az előbbi részekben feltüntetett másodlagos tényezők mellett a postaforgalom alapján tulajdonképen ebben a részben történhetik. Formai szempontból is az igénylésnek ez a része a leglényegesebb.

5. A létszámemelésre vonatkozó előterjesztés utolsó része az összesítés. Az előző részben szükségessé kimutatott munkaórákat itt status és fizetési osztályok szerint munkaeőrökben igényli. Tulajdonképen ez a minőségi igénylés. Az egyes alkalmazottak heti munkaórája a végzett munka minősége szerint 48 és 54 óra között mozgott.

A létszámigénylést a hivatal a felmerülő forgalommal indokolhatja. Ezért a hasonló tagolásban kimutatott forgalmi adatok, mint a személyzet megterhelése, hozzá tartoznak (tehát a példaképpen felhozott távolsági távbeszélőszolgálatban foglalkoztatottak létszámához a beszélgetések száma) a felterjesztéshez.

A forgalom mérése, rögzítése és értékelése céljából a német postaminisztérium a szolgálatot mint munkafolyamatot részekre bontotta és mintegy 400 elkülönített tevékenység-csoportot állított fel. Nagyobb forgalmú hivataloknál az egyes munkahelyeken természetesen nem az összes, hanem csak egy bizonyos számú tevékenység-csoport fog folyton visszatérő ütemben jelentkezni. (Pl. felvételnél az egyes küldemények felvétele, továbbítása, stb.).

A német posta birodalmi statisztikai adatok és psychotechnikai kísérletek alapján megállapította az egyes fenti tevékenységi csoportokra vonatkozólag a közepes képességű munkaeőrök átlag munkateljesítményét, azaz, hogy egy óra alatt a megjelölt tevékenységből mennyit tud elvégezni (pl. közleke-

dés gyalog, óránként 6 km, közlekedés emeleten oda s vissza óránként 120 emelet stb. Lásd 1. sz. melléklet.).

Ezeket az adatokat a minisztérium kimutatásba foglalta és mint az egyes alkalmazottaktól megkövetelt munkateljesítményt az igazgatóságoknak bizalmas kezelésben használatra kiadta. A hivatalok a kimutatásnak csak az első részét kapták meg, amely számolás alapjául szolgáló egyes tevékenységeket tünteti fel. Pl. tételes rovatolásnál számolandó minden rovatolt küldemény; levélállításkor számolandó minden levélköteg; bélyegzők tisztításánál és olajozásánál számolandók a bélyegzők, feladójegyzékek felülvizsgálásánál számolandók az oldalak stb. Hogy ezeknél a tevékenységeknél mi a megkívánt átlagteljesítmény, azt a hivatalok és beosztottak nem tudhatták meg.

Ennek alapján az igazgatóságok vizsgálták és bírálták el a létszámigényléseket. A hivatalok csak a rendszeresített kimutatásokat töltötték ki a forgalom alapján.

A rendelkezés a hivatalvezetők kötelességévé tette a forgalom és a személyzet éber számontartását azért, hogy a forgalom csökkenésével feleslegessé váló személyzetet az igazgatóságnak haladéktalanul bocsássák rendelkezésre. A személyzet erősítése csak a forgalom erősebb és állandónak bizonyuló emelkedése után kérhető az igazgatóságtól.

Tehát a személyzetgazdálkodásnak ez az általános rendezése elsősorban gazdasági célokat szolgált és a személyzet teljes mértékű kihasználását követelte. Az alkalmazottak e rendszerben csak eszközök voltak, s még csak a tőlük megkövetelt munkateljesítmény mértékét sem ismerhették.

Az igazgatóság feladata volt a hivatalok létszámviszonyainak állandó szemelőttartása, nehogy valahol a forgalom csökkenése vagy a hivatal átszervezése következtében a személyzet kihasználatlan maradjon és így az a kerület gazdasági eredményeit hátrányosan befolyásolja. Így az egyes igazgatóságok és ezeken belül az egyes hivatalok között a jobb munkaeredmény elérése érdekében verseny fejlődött ki, ami természetesen a személyzet fokozott megterhelését és kihasználását eredményezte.

A létszámmegállapítások általában helyszíni szemléken történtek. A tisztán ügyiratszerű elintézését csak a legegyszerűbb esetekben engedték meg a rendelkezés. Erre a célra a minisztérium az igazgatóságoknál egy külön, kizárólag ezzel foglalkozó előadói munkakört létesített. Ezek a létszámmegállapításokat végző előadók feladatuk végzésénél a kerületi biztosokkal is rendelkezhetnek. Így a kerületi biztosoknak is kötelessége volt a hivatalok forgalmának és személyzetének kiszállások alkalmával történő állandó ellenőrzése. Ők mérlegelték a személyzetszükséglet szempontjából jelentős helyi adottságokat is. Ennek a feladatnak kielégítő elvégzéséhez a hivatalszervezés mélyreható ismerete szükséges.

Az igazgatóságok a kisebb hivataloknál az előírt munkateljesítménytől kis mértékben eltérhettek, viszont a nagyobb hivataloknál nagyobb teljesítményt követelhettek meg.

A kerületi biztosok a forgalmi status idősebb tisztviselői közül kerültek ki. Megbízásuk lejártával esetleg, vagy ha közülük valaki a forgalmi status legmagasabb állását (Amtmann) akarta elérni feltétlenül, egy nagyobb

hivatal vezetését kellett elvállalnia. Mivel ezek rendszerint a kerületben igyekeztek elhelyezkedni, a hivatalok személyzetének túlzott megterhelése részükről félt volt, mert kis idő múlva a megszorított hivatal vezetésére kaphattak megbízatást. A másik oldalon pedig szorították őket az előírt átlagteljesítmények és a létszámelőadó minél jobb kerületi gazdasági eredményt felmutatni akaró törekvései.

Az ismertetett rendszer a világháború után nálunk is fokozott mértékben alkalmazott racionalizálási hullámoknak gyümölcse. Ezt a személyzet „Taylor munkarendszer“-nek nevezte. Ez a rendszer a munkának, mint termelési tényezőnek a fölösleges mozzanatoktól való teljes mentesítését, a legcélszerűbb formában való végrehajtását és a munkások gépszerű betanítását jelenti. A vázolt munkateljesítmény értékelési rendszer ugyan a postaszolgálat ellátásánál nem említi és ír elő célszerű mozdulatokat, de azzal, hogy a személyzetszükséglet megállapításnál a végzendő munkának csak a meghatározott tevékenységi csoportjait veszi figyelembe és az ezen kívül eső, tehát feleslegesnek ítélt tevékenységeket kihagyja, közvetve azok elhagyására kényszeríti. Így ha az eljárás határozottan Taylor-rendszernek nem is mondható, a dolgozó tömegek lelkében okozott romboló hatása annak teljesen megfelel.

*

A német hivatalok személyzetszükségletét általánosan szabályozó következő 1938-ban megjelent rendelet az előbbinek mintegy továbbépítése. Teljesen más irányban azonban, mert a tapasztalatok alapján erősen megváltoztatott és csökkentett átlagmunkateljesítményeket a hivatalok megkapják és azoknak most már csak másodlagos szerep jut. A személyzet gazdálkodásának alapja a hivatalokban célszerűen megszervezett munkamenet **megfigyelése**. A közölt átlagmunkateljesítmények csak kiegészítő támpontul szolgálhatnak. Az alkalmazottak munkaerejét, mint a legnagyobb népi kincset, a legmesszebbmenő szociális intézkedésekkel védi meg. Az intézet gazdasági célkitűzéseit ezzel látványlag háttérbe szorítja. A tömegeket hajtó és ostorozó átlagok helyett a dolgozóknak lelki ösztönzést ad; a munka lekiismeretes elvégzését mint a nemzettel és önmagával szembenálló legfőbb nemzeti kötelességet jelöli meg. Ebben az elgondolásban az alkalmazott értékét nem a beosztása, hanem a végzett munkateljesítmény minősége határozza meg.

A létszámmegállapításnál a már rendszeresített fogalmakat, ú. m. a munkahelyek, a kiegészítők, a nem teljesen foglalkoztatott alkalmazottak és a személyzeti tartalék, az új rendelet is használja.

A személyzetgazdálkodásnak legfontosabb eszköze a jó hivatalszervezés, vagyis a helyi adottságok figyelembevételével a szolgálat menetének olyan elrendezése, hogy a forgalom kevés munkaerővel a legrövidebb idő alatt elvégezhető legyen. A hivatal helyes belső tagozása eredményezi a munka zökkenőmentes menetét és a rendelkezésre álló munkaerők helyes kihasználását.

A hivatalszervezés nagy gazdasági fontosságára való tekintettel a birodalmi postaminisztérium a hivatalok beső tagozására vonatkozó irányelveket külön adta ki. (Richtlinien für die Gliederung der Amter der Deutschen

Reichspost. IV. 8431 O/D. P. W. — 1938. április 12.). Ez a rendelkezés az egyszerű, világos és áttekinthető munkabeosztást írja elő és megszüntetve a helyi szokásokat, a hivatalok szervezetét a lehetőségek határain belül egyöntetűvé teszi. Ezért a munkaköröket behatárolja, a beosztásokra vonatkozólag általános irányelveket ad és a hivatalok tagozásának szemléltető rajzban való elkészítését rendeli el. Erre kellő számú példát is közöl. Ez az igazgatóságok munkáját nagyban elősegíti.

A hivatalvezető felelős a személyzet igazságos megterheléséért, egyöntetű és mérsékelt kihasználásért. Munkaerő feleslegessé válását az igazgatóságnak késedelem nélkül jelenteni kell. A létszámgénylés az előbbi rendszerhez hasonlóan (az ott előírt adatokat felsoroló) rendszeresített nyomtatványokon történik. Az ilyen tárgyú felterjesztés érdemi elbírálása helyszíni szemlén a hivatalvezető és a kerületi biztos vagy az igazgatósági létszámelőadó megbeszélései alapján jöhet létre. Az érdemi elbírálás alapja a szolgálat megfigyelése, amihez kisegítő támpontot az előírt átlagmunkateljesítmények adnak. Nincsen átlag adva a felvételi szolgálatnál, az érték és ajánlott levél rovatolásnál, a közvetítő szolgálatnál, továbbá a gépkocsivezetői és gépkocsikarbantartási szolgálatban.

Ha megfigyeljük ezeket az átlagmunkateljesítményeket és összevetjük az előbbi rendszerben megkövetelt átlagokkal, azt látjuk, hogy ezek nem boncolják oly mély részletekig az alkalmazott munkáját, inkább csak statisztikai adatoknak foghatók fel. (Például míg a régi rendszer a pénzkézbesítést a következő tevékenységekre bontotta: előkészület, a kerület megközelítése, közlekedés a kerületben, a házak megközelítése, közlekedés a lépcsőkön, a rendeltetési hely megközelítése, és végül a leszámolás, tehát hat részre boncolta, addig az új rendszer csak két átlagot állít fel, még pedig az egyiket a kerület megközelítésére és a másikat a küldemények előkészítésére, kézbesítésére, valamint az elszámolására.) Igaz, hogy a személyzet-szükséglet megállapításánál ezek csak a kisegítő támpont szerepét játsszák, a hivatalnak mégis indokolnia kellett az eltéréseket. Az újabb átlagszámok természetesen bizonyos mértékig enyhébb követelményeket is jelentettek.

A minisztérium ezzel a szociálisabb foglalkoztatással a munka fokozottabb megbecsülését igyekezett elérni, abból az elgondolásból kiindulva, hogy a vezetőség szociális gondoskodása a munka nagyobb kedvvel való végzését és megbecsülését eredményezi, ami a munkateljesítményben és az alkalmazottak társadalmi megjelenésében is kifejezésre jut.

Az új rendszer egy másik figyelemreméltó rendelkezése, hogy a létszámg megállapítás szempontjából a hivatalokat nagyságuk szerint 9 csoportba osztja. Más ugyanis egy nagyobb hivatalnál az egyes munkakörök összetétele, mint egy gyengébb forgalmúnál és az egyforma feladatokból alakuló munkahelyen az alkalmazott munkateljesítménye gépiesebb, így nagyobb lehet, mint a kishivatalok többféle feladatokat magába foglaló beosztásaiban. Tekintettel arra, hogy a kisebb hivataloknál a létszámg megállapítást inkább a szolgálati idő határozza meg, azok előterjesztéseinél a rendelet a forgalomnak csak áttekintő ismertetését írja elő.

Fontos intézkedés továbbá az, hogy a létszámg megállapítás érdemi elbírálása ezzel a rendelettel teljesen az igazgatóságok hatáskörébe került. A sze-

mélyzeti kiadások indokolatlan emelkedésének megelőzésére a minisztérium a jövedéki bevételek és az összes kiadások arányából a kerületi „ismertetőszámot” rendszeresítette.

$$\text{Ismertetőszám} = \frac{\text{kiadások} \times 100}{\text{bevételek}}$$

Ezt az arányszámot a minisztérium az igazgatóságokkal havonta két és fél esztendőre visszamenőleg is kidolgoztatta. Ezek a számok így a kerület gazdálkodásának irányvonalát két és féltre visszamenőleg szemléltették és ezzel a jövőre nézve az igazgatóság személyzeti politikáját meghatározták. A minisztérium ugyanis elrendelte, hogy a kerület ismertetőszáma az előző évek hasonló hónapjának ismertetőszámánál nagyobb — elfogadható indokolás nélkül — nem lehet. Így az igazgatóságok ugyan teljes önrendelkezést kaptak, de sáfárkodásukról havonta, az ismertetőszám alakjában számot adni tartoznak.

*

A létszámmegállapítási és a hivatalszervezési irányelvek (Bemessungsrichtlinien és Gliederungsrichtlinien) mellett a német posta személyzetgazdálkodásának harmadik alapköve a minőségi személyzetpolitikát lefektető értékelési irányelvek (Bewertungsrichtlinien = Richtlinien für die Bewertung der Dienstposten im Bereich der Deutschen Reichspost min. 8431 O/DPW 1938. április 14.)

Ezek a rendelkezések meghatározzák részletesen, hogy a szolgálat ellátása folyamán kialakuló egyes munkaköröket külön-külön melyik illetménycsoportba (ez a fizetési osztályon kívül a statust is meghatározza, mert a különböző statusok alkalmazottai ott egy fizetési osztályba nem kerülnek) sorolt alkalmazottal kell végezteni. Az irányelvek célja a munka további megbecsültetése, az alkalmazotti öntudat ápolása és főleg az utánpótlás tervszerű megszervezése, amivel elkerülhető, hogy az egy státusba tartozó munkakerők közeli korosztályokból tömörüljenek és így egymás átlagos pályafutását megakadályozzák.

Ezeknek az irányelveknek további tárgyalása a német statusviszonyok és fizetési csoportok közelebbi ismeretét feltételezi. Erre, valamint a létszámmegállapítási eljárás gyakorlati részeinek feldolgozására más alkalommal fogok kísérletet tenni.

*

Forrásmunkák az idézett irányelveken kívül:

E. Ramdohr: Grundgedanken der Bemessung von Leistungen bei der Deutschen Reichspost.

Schneider: Verfahren für die Bemessung von Leistungen bei der Deutschen Reichspost.

Zülz: Bedeutung und Errechnung der Kennzahlen. (Valamennyi a Deutsche Verkehrszeitung 61. évfolyam 42. számában.)

A legújabb események hatása a levélátszállítási díjak megállapítására.

Irta: DR. SZEKELY ANDOR m. kir. postasegédtitkár

La répercussion des nouveaux évènements internationaux sur les frais de transit. Par M. le Dr ANDOR SZEKELY, Aide-secrétaire de poste.

Les changements territoriaux et les restrictions du trafic survenus à cause de la guerre ont soulevé un nouveau groupe de problèmes concernant les frais de transit. L'auteur a l'intention de faire un résumé de la situation actuelle de ces questions. Tout d'abord, il s'occupe des détails historiques des frais de transit, ensuite, il fait connaître les propositions des diverses Administrations postales pour le règlement de ces frais. Il éclaircit les avantages de ces propositions, mais il fait ressortir les difficultés rencontrées lors de la mise en pratique des nouveaux principes suggérés. Il constate à la fin que les propositions différentes n'ont pas avancé finalement le procédé de la fixation des frais de transit et il conclut que le problème ne peut être résolu que par une réglementation générale ou bien, à défaut d'une telle réglementation, par des ententes réciproques entre les Administrations intéressées.

A közelmúlt területi változásai s még inkább a múlt év szeptemberében kitört háború okozta forgalmi korlátozások a levélpósta átszállítási díjak megállapításának olyan új kérdéscsoportját vetették fel, amely a postaigazgatásokat élénken foglalkoztatja. Megkísérlem a kérdés lényegét e cikk keretében összefoglalva imertetni.

Az Egyetemes Postaegyesület megalakulása előtt a nemzetközi forgalomban küldött levelezés díjazása hasonló módon történt, mint ma a csomagoké. A levél díja a felvevő, az átszállító és a rendeltetési országoknak járó díjból alakult. Az egyes rendeltetési és átszállító országoknak járó díjak is különbözőek voltak, s így a különböző útirányokon küldött ugyanolyan levél díja is különböző volt.

Az államok külön-külön megállapodásokat kötöttek egymással a levelek szállítása és kézbesítése céljából. A levelezést nagyrészt egyenkint (à découvert) továbbították s a szállításban résztvevő minden állam s a rendeltetési ország is, megkapta a levél díjából neki járó részt.

Azokban a viszonylatokban azonban az átszállítás már abban az időben is lezárt közvetlen zsákokban történt, ahol ezt a két-két érdekelt állam által kötött egyezmény lehetővé tette. Az ilyen közvetlen zárlat átszállításáért az indító postaigazgatás levélátszállítási díjat (levéltranszítdíjat) fizetett, mely független volt a zárlatban küldött küldemények számától és díjától: nagysága a zárlat súlyától, az útvonal hosszától és attól is függött, hogy a zárlatban leveleket vagy díjkezdvevényes küldeményeket továbbítottak. Az egyes átszállító országok különböző indító országoktól ugyanolyan zárlat átszállításáért is különböző díjakat szedtek.

Az 1874. évi Berni nemzetközi postakongresszuson a megalakuló Egyetemes Postaegyesület egyik alapelveként fogadta el azt az előtünk ma már természetesnek látszó elvet, hogy a levélpósta küldeményekért beszedett

díjakat a felvevő igazgatás magának tartja meg, s erről senkinek sem számol el. Az alapelgondolás szerint minden levélre válasz jön s így sem a felvevő, sem a rendeltetési ország nem károsodik. Az átszállító országoknak pedig a felvevő igazgatás az átszállítással járó kiadás fedezésére levélszállítási díjat fizet. Az első nemzetközi postaszerződés tervezete, amely a német postától eredt, olyan javaslatot is tartalmazott ugyan, amely szerint a levélpostai küldeményeknek harmadik országokon történő átszállítása is ingyenes lett volna, de ezt a javaslatot a kongresszus elvetette.

A genfi Világposta Szerződés (Egyetemes Postaszerződés) a levélátszállítási díjakat egységesen szabályozta. A fizetendő átszállítási díjat néhány hetes statisztikai felvétel útján a statisztika ideje alatt indított zárlatok súlya, és a szállítási útvonal hossza alapján állapították meg. A statisztikai idő alatt egyenkint átszállított küldemények után is fizettek átszállítási díjat, azonban nem súly, hanem darabszám szerint. A fizetendő összeg tehát általányösszeg lett. Elmaradt az átszállított zárlatok és küldemények állandó mérlegelése, illetőleg nyilvántartása.

A későbbi kongresszusokon egyes igazgatóságok több ízben megkísérelték a levélátszállítási díjak eltörlését, de ez — az ellentétes érdekű igazgatások ellenállása folytán — ezideig még nem sikerült. Ezzel szemben a fizetendő átszállítási díjakat már négy ízben jelentős mértékben leszállították. Legutóbb az 1934. évi Kairói Postakongresszus 20%-kal csökkentette e díjakat. Hogy az Egyetemes Postaegyesület fennállása óta milyen nagymértékű volt ez a csökkentés, kitéjük a következőkből: 1874-ben a levelek és levelezőlapok minden kilogrammja után 750 kilométeres átszállításnál 2.— aranyfrankot, díjkedvezményes küldeményekért pedig 0.25 aranyfrankot kellett fizetni. Az 1934. évi Kairói Szerződés szerint levelek és levelezőlapok 1000 km-es átszállításáért kilogrammonként már csak 0.60, díjkedvezményes küldemények ugyanilyen átszállításáért pedig csak 0.08 aranyfrank díj jár. Ezeket a díjakat a Buenos-Aires-i Egyezmény is fenntartotta.

A statisztikai felvételek módja, időtartama, s az időszak tartama, amelyre a statisztika eredményei érvényesek, az első Egyezmény óta szintén többkevesebb változáson ment keresztül. A leglényegesebbnek tekinthető változtatás a kairói postakongresszuson történt. A kongresszus az egyenkint (à découvert) átszállított levélpostai küldemények levélátszállítási díját megszüntette azzal a feltétellel, hogy az átszállítandó küldeményeket csak abban az esetben szabad egyenkint továbbítani, ha azok száma közvetlen zárlat indítását nem indokolja.

A legutolsó részletes szabályozást a Buenos-Aires-i postaegyezmény 74—79. cikke, zárójegyzőkönyvének VIII—XI. cikke és Szabályzatának 164—175. cikke tartalmazza. Eszerint a levélátszállítási díjakat kéthetes, táfekvő országok esetében négyhetes, statisztikai felvétel alapján kell megállapítani. A statisztika alatt a zárlatok indítása különleges szabályok szerint történik. Ezek legfontosabbika, hogy a leveleket és levelezőlapokat (lettres-cartes, továbbiakban „LC küldemények“) és a díjkedvezményes küldeményeket (autres objets, továbbiakban „AO küldemények“) külön-külön zsákban továbbítják. A zárlatokat lemérik, a súlyt a rovatlapokon és zsákfüggvé-

nyeken feltüntetik, s az így kapott adatokat az előirt nyomtatványokon tartják nyilván. A súlyeredményeket az átszállítási díjak megállapításánál aszerint kell számításba venni, hogy az illető zsák a könnyű, közép vagy súlyos zsákok csoportjába tartozik-e. A két-, illetőleg négyhetes statisztikai felvétel súlyadatait azután 52 hétre számítják át s megszorozzák a kilogrammonként fizetendő átszállítási díjjal, tehát 60 vagy 8 aranycentime-mal, aszerint, amint „LC” vagy „AO” küldeményről van szó. Az átszállítási díj alól mentes levelezés (postaszolgálati, térti küldemények, válaszlevelezőlapok stb.) fejében az egy évre kiszámított átszállítási díjából 10%-ot le kell vonni.

Az Egyezmények kifejezetten kimondják, hogy a háromévenként tartott levélátszállítási statisztika eredményei mely évekre alkalmazandók. Legutóbb 1936. májusában volt statisztikai felvétel s ennek eredményei szerint kellett 1935, 1936. és 1937. évre a levélátszállítási díjakat kiegyenlíteni. Az 1934. évi Kairói Szerződés kimondta, hogy a legközelebbi levélátszállítási statisztikát 1939. év október—november hónapjaiban kell megtartani s ennek eredményei 1938., 1939. és 1940. évre érvényesek. A szabályok értelmében az 1936. évi statisztikai felvétel alapján kiszámított átszállítási díjakat 1938. évre előfizetesként ki kellett egyenlíteni. Megjegyzem, hogy a kiegyenlítés az egyes igazgatások közt nem közvetlenül történik, hanem az egy-egy évi tartozó és követelő egyenlegeket a berni nemzetközi postairoda a felek bejelentése alapján évi főleszámolásba foglalja és a tartozás-követeléseket a lehető legvégső határig kiegyenlíti. Az így mutatkozó végső egyenlegek kiegyenlítése azután az érdekeltek között közvetlenül történik. Ez tette lehetővé, hogy a magyar posta 9 tartozó és 21 követelő egyenlegét 1938. évben 4 fizetéssel lehetett kiegyenlíteni, és 100.282 aranyfrankos követelésünket 4 állam, ú. m. Irán, Írország, Izland és Norvégia postaigazgatása fizette ki. A főleszámolás útján történő kiegyenlítés nem kötelező. Bármely két-két érdekelt igazgatás megegyezhet abban is, hogy a levélátszállítási díjak az évi egyenleget egymás közt közvetlenül egyenlíti ki.

A fentiekben vázolt rendszer alkalmazását a múlt év szeptemberében kitört háború felborította.

Az első nehézség az volt, hogy az igazgatások — a rendkívüli viszonyokra való tekintettel — az 1939. október—november hónapban tartandó tranzitstatisztika felvételt a nemzetközi iroda közbenjárásával egyhangúlag alkalmasabb időpontra halasztották. Ez a statisztika adta volna meg az 1939. és 1940. évi fizetések alapját, sőt eszerint kellett volna a már megtörtént 1938. évi előrefizetéseket is helyesbíteni. A statisztika elmaradásával tehát még az 1938. évi eddigi rendezés érvénye is vitatható.

Ehhez járult még, hogy az olasz igazgatás, amely a háború első szakaszában, mint nemhadviselő fél, egész Közép- és Kelet-Európa postáját közvetítette, — nemcsak Nyugateurópa, de az egész Nyugati Félteke felé, — 1939. október 24-én a Nemzetközi Iroda körzövénye útján kijelentette, hogy rendkívül megnövekedett átszállító forgalmára való tekintettel 1939. augusztus 20-tól a zárlatokat egyenként mérlegeli és az átszállítási díjakat azok tényleges súlya alapján kéri majd kiegyenlíteni. Az LC és AO küldemények arányát 1:7 kules szerint fogja számításba venni. Ez azt jelenti, hogy a zárla-

tokban szállított anyag $\frac{1}{8}$ része után az LC, $\frac{7}{8}$ része után pedig az AO küldeményekre megszabott átszállítási díj jár. Hasonló kijelentést tett a holland igazgatás is; a lett, litván, svéd, dán, finn, norvég, északamerikai és román igazgatások pedig lényegileg csatlakoztak a fenti javaslatához.

A javasolt megoldás szerint az átszállítási díjak kiszámítása nem néhány hétig tartó statisztika alapján, hanem az átszállított zárlatok súlyának állandó mérlegelése útján történék. Az ezzel járó munkatöbblet, — az adminisztrációs (nyilvántartás, számítás) terhet is tekintetbe véve, — igen nagy. Ezt figyelembe véve, továbbá annak az elvnek a hangsúlyozásával, hogy az Egyezmény és Szabályzat előírásait egyoldalúlag nem, hanem csak az összes szerződő felek közös megállapodásával lehet megváltoztatni, a magyar igazgatás 1940. évi február havában a kérdés rendezésére a következő javaslatot tette:

1. Az 1936. évi tranzitstatisztika eredményeit 1938. évre és 1939. év első 8 hónapjára változatlanul kellene alkalmazni.

2. Két-két érdekelt igazgatás közös megállapodása alapján az 1936-os eredményeket 1939. augusztus 31-e után is lehetne alkalmazni.

3. Bármelyik érdekelt igazgatás kérésére 1939. november 1-től az átszállított zárlatok tényleges súlyát kellene alapul venni.

4. A zárlatok mérlegelését egyöntetűen 1940. március 1-vel kellene elkezdeni és az 1939. szeptember 1-től 1940. március 1-ig terjedő időre tényleges súlyként az 1940. március—május hónapokban megállapított súlyadatokat kellene alkalmazni.

5. Az LC és AO küldeményeket 1:7 arányban kellene számításba venni, mert általában ez felel meg a forgalomnak.

6. A mérlegelési munkálatok csökkentésére a zsákok súlyát az Egyezményben előírt súlyfokokozatok szerint, tehát 3, 12 és 24 kg-os átlagsúllyal kellene számításba venni. A számadások végösszegéből a burkolatok és az átszállítási díj alól mentes küldemények stb. miatt 10%-ot le kellene vonni.

Azóta a Nemzetközi Iroda körözüvényei útján az igazgatások nagy többsége, több igazgatás kétszer is, közölte álláspontját. Egységes vélemény azonban nem alakult ki. Voltak igazgatások (pld. Olaszország), amelyek javaslatunkat teljes egészében elfogadták. A legtöbb igazgatás elfogadja azt, hogy 1938. évre az 1936. évi statisztikai felvétel alapján teljesített előfizetéseket végleges rendezésnek kell tekinteni. Ugyancsak elfogadja alapul az igazgatások többsége az 1936-os statisztikai felvétel eredményeit 1939. év első 8 hónapjára. De még ebben sem alakult ki egységes álláspont. A norvég és belga igazgatás még 1938. évre sem fogadja el az 1936-os statisztika eredményeit azzal az indokolással, hogy ők LC küldeményeiket 1938. április 1-től 1939. augusztus 31-ig több európai viszonylatban kizárólag légi úton szállították. Ezekért már 1938. évre sem hajlandók átszállítási díjat fizetni a szállításban részt nem vett — tehát átrepült — országoknak, mert ha 1939-ben a statisztikai felvételt megtartották volna, a szóbanlévő átszállítási díjakat az 1938. évre történt előrefizetésekből amúgyis le kellett volna vonni. Nem fogadja el Spanyolország sem az 1936-os eredményeket, mert ott 1936. évben a polgárháború miatt statisztikai felvétel nem volt.

A részletek tekintetében sem alakult ki egységes állásfoglalás. Az igazgatások többsége általában elvetette az 5, 15 és 30 kg-os súlykategóriák alkalmazását.

Eltérők a nézetek az LC és AO küldemények arányosítása tekintetében is. A javasolt 1:7 arány helyett egyes igazgatások az 1:5, mások az 1:6 arány mellett foglaltak állást.

Utóbb a francia igazgatás kijelentette, hogy az egyes, általa indított zárlatokban elhelyezett „LC” és „AO” küldemények aránya nem felel meg a fentemlített arányszámok egyikének sem. A tapasztalat szerint ugyanis a Franciaország által indított zárlatokban az „LC” és „AO” küldemények aránya 1:13-tól egészen 1:37-ig terjed. A francia igazgatás ezért az indított és az érkező zárlatokra nézve különböző kulcs alapján kívánja az LC és AO küldemények arányát megállapítani, mégpedig e küldeményfajtáknak az 1936. évi statisztikai felvétel adataiból megállapítható arányszáma szerint. A francia érvelést alátámasztja az a tény, hogy a rendes statisztikai felvétel megtartása esetében is ez az álláspont érvényesült volna, mert hiszen a statisztikai felvétel alatt az „LC” és „AO” küldeményeket külön-külön zsákban továbbítják. A francia kívánság még sem igazságos és az Egyezmény erre vonatkozó rendelkezései sem teljesen igazságosak. A nagy európai államok ugyanis, amelyeknek nyelve világnyelv, ú. m. Németország, Franciaország, Anglia, Olaszország stb. az egész világot elárasztják hírlapjaikkal, könyveikkel és üzleti reklámjaikkal anélkül, hogy hasonló számban hírlapok, könyvek és üzleti reklámok érkeznének is ezekbe az államokba. Még Magyarország is körülbelül hatszor annyi hírlapot kap külföldről, mint amennyit külföldre küld. Az átszállító államoknak egy-egy 30 kg-os zsák átszállításával járó tényleges kiadása azonban ugyanakkora, akár „LC”, akár „AO” küldeményeket tartalmaz. A javasolt megoldás a kis államokra nézve tehát hátrányos, mert ezek a nagyhatalmak nagyszámú zárlatait olcsón lennének kénytelenek átszállítani, míg saját zárlataik átszállításáért nagy átszállítási díjat fizetnének.

Több igazgatás nem fogadta el azt a javaslatot sem, hogy az 1940. évi március—május havi mérlegelés eredményeit az 1939. szeptember 1-től 1940. március 1-ig terjedő időre visszamenőleg alkalmazzák. Ezek az igazgatások az említett időre is saját mérlegelésük tényleges eredményét kívánják alapul venni.

Nehezen képzelhető el azonban, hogy ebbe az igazgatások belemennének, amelyek 1939. szeptember 1-től 1940. március 1-ig az indított zsákokat egyáltalán nem mérlegelték, mert így az átszállító igazgatás súlymegállapítását minden ellenőrzés nélkül el kellene fogadniok.

A tranzitkérdés körül támadt vita tehát egységes állásfoglalásra nem vezetett. Erős többségi vélemény szerint az 1939. augusztus 31-ig terjedő idő rendesnek mondható és ezért erre az időre az 1936. évi statisztikai felvétel adatait változatlanul kellene alkalmazni; az 1939. szeptember 1-ével kezdődő rendkívüli időszakokra pedig a levélátzállítási díjakat az átszállított zárlatok tényleges súlya alapján kellene megállapítani.

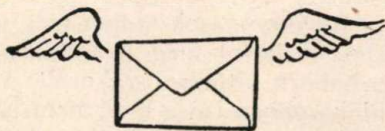
Újabb egyszerűbb megoldási módot vetett fel az angol igazgatás 1940. április 17-én közzétett javaslatában, amelyben a tényleges súlyok alapján

történő leszámolás helyett az átszállított zsákok darabszáma alapján történő leszámolást javasolta. E javaslatot azzal okolta meg, hogy a zárlatok állandó mérése és az adatok nyilvántartása olyan hatalmas munka, amelyre sem személyzet, sem idő nem áll rendelkezésére. A zárlatok darabszáma szerint történő leszámolás elvéhez utóbb az olasz és a spanyol igazgatás is hozzájárult. Utóbbi átlagsúlyként átszállított zsákonként a 15 kg-ot javasolta. E javaslatához még kevesen szóltak hozzá, de egy-két állam már közölte, hogy a kérdés megoldásánál csak a tényleges súly alkalmazását tartaná célravezetőnek.

Végére minében a levélátszállítási díjak megállapításának a kérdése a sok hozzászólással nem haladt előre. Ezt a kérdést a szerződő felek eredetileg az Egyezményben szabályozták. A szabályt azonban, amit alkottak és kölcsönösen elfogadták, nem lehetett végrehajtani, mert annak egyik lényeges rendelkezését, az 1939. évi statisztikai felvételt, erőhatalom következtében nem tarthatták meg. Nem marad más hátra: vagy általános új szabályt kell alkotni, vagy ennek hiányában az egyes érdekelteknek külön-külön kell keresniük a meg egyezést.

Figyelembe kell venni azonban azt is, hogy az igazgatások egy része a tranzitkérdés újabb rendezéséről egyáltalában nem nyilatkozott. Ezek között az államok között olyan jelentős államok is vannak, mint Németország és Szovjetország. Az 1939. évi statisztikai felvétel elhalasztásához ugyan — bár csak hallgatólagosan — ezek az államok is hozzájárultak, az Egyezményben foglalt szabályozás azonban minden egyéb vonatkozásban jogilag még érvényben van, legfeljebb a szabályok egyikét-másikat erőhatalom következtében ezidőszent nem lehet alkalmazni. Az egyes igazgatások által kötendő külön megállapodások tehát magukban aligha pótolhatnák az Egyezménynek a levélátszállítási díjra vonatkozó általános szabályait, ha csak azokhoz a konkrét kérdésben érdekelt harmadik igazgatás vagy igazgatások is hozzá nem járulnának. Utóbbiak alatt azokat az igazgatásokat értem, amelyek a háború előtt az illető zárlatokat átszállították, és amelyeknek az átszállítási díjak az Egyezmény szerint járnának.

Ma még nem lehet megjósolni, hogy ezt a vitás kérdéscsoportot hogyan fogják a postaigazgatások megoldani. Ugy látszik azonban, hogy a rendkívüli események folytán e kérdésben előállott zavaros helyzet gyökeres rendezése csak az Egyetemes Postaegyesülethez tartozó minden igazgatás közös együttműködése útján remélhető. Erre pedig csak a rendkívüli viszonyok elmúltával kerülhet sor.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK

Articles techniques.

A budapesti távbeszélő tudakozó.

Irták: GYURGYIK BÉLA és FLANEK TIBOR m. kir. postamérnökök.

Le bureau de renseignements téléphonique à Budapest. Par MM. BÉLA GYURGYIK et TIBOR FLANEK Ingénieurs de poste.

Pour commencer, l'article traite de la formation du service de renseignements téléphonique de Budapest, ensuite il fait connaître brièvement l'ancien bureau de renseignements. Il continue en exposant les motifs de la construction du nouveau bureau de renseignements. Il explique les points de vue qui ont été pris en considération à l'exécution des projets. Il décrit, dans la suite, les installations et les services du nouveau bureau de renseignements en nous informant du fonctionnement des parties intéressantes de circuits. Pour terminer, il fait porter à notre connaissance un résumé historique et les données de trafic du bureau de renseignements.

A távbeszélő előfizetők tájékoztatására a budapesti távbeszélőhálózatban a „Tudakozó-osztály” van rendszerezítve.

A tudakozó jelenlegi formájában nem régi és csak igen lassan érte el mai fejlettségi fokát. Szükségessége már a legelső telefonközpontok üzembehelyezésével egyidejűleg merült fel, mert hiszen a telefonkönyvek megjelenése után beállott változásokról, új bekapcsolásokról és leszerelésekről a közönségnek felvilágosítással kellett szolgálni. Éppen ezért a tudakozónak, ha kezdetleges formában is, de nyomát találjuk már az 1900-as évek elején, amikor maguk a központok munkahelykezelői adtak felvilágosítást a saját központjukat érintő ügyekben. Ebben az időben ugyanis a saját központjukba bekapcsolt előfizetők névsorát és kapcsolási számát a kezelőknek kívülről kellett tudniok, amiről vizsgát is tartoztak tenni. Ha pedig idegen központba kapcsolt előfizetőkírl kellett felvilágosítással szolgálni, akkor a kezelő az érdeklődőt az illetékes központhoz kapcsolta, ahol a kívánt felvilágosítást megkaphatta. Természetesen ebben az időben a tudakozódások csak a távbeszélő állomásokkal kapcsolatosak lehettek, de már ekkor is megtaláljuk a számszerinti tudakozódás nyomát.

1906-ban már nem a munkahelykezelők adták meg a kért felvilágosítást, hanem a szakaszrendezők, akik viszont adataikat az állomásnyilvántartótól, vagy ahogyan még ma is nevezik, a 0-ás rendezőtől kapták.

1912-ben vezették be az önálló tudakozó szolgálatot és ekkor fektették fel már az állomások számszerinti nyilvántartását is.

A világháború előtt a tudakozódások száma még igen csekély volt, mert új névsor évente több ízben is jelent meg. A tudakozó fejlődésére nagy befolyást tulajdonképpen a háború kitörése gyakorolt. A háború alatt ugyanis a névsor csak nagyobb időközökben (még csak nem is minden évben) jelent meg. Ez a körülmény azután arra kényszerítette a közönséget, hogy a tudakozót gyakrabban vegye igénybe, mert csak így szerezhették tudomást az időközi változásokról, melyek száma pedig azidőben éppen a háborús viszonyok következtében igen nagy volt. Természetesen azonban a tudakozó munkája a hálózat fejlődésével, a központok és előfizetők szaporodásával is egyre jobban növekedett.

1930. évi október hó 23-án a tudakozó, mely mindaddig a Teréz-központban működött, a József-központba került, ahol a IV. emeleten nyert elhelyezést. Ezidőtájt kezdték meg a különböző segédeszközök és nyilvántartások felfektetését. Így elsősorban nagy munkával elkészítették a nyilvános állomások utcaserinti névsorát, mely addig a névsorkönyv elején kerületek szerint volt felvéve; majd egyes foglalkozási ágak (orvosok, gyógyszerházak, kávéházak, szállodák stb.) táblázatát és végül egy esztendei fáradságos munka árán a távbeszélő állomásokat utca- és házszám szerint állították össze. Hogy az utcaserinti nyilvántartás még tökéletesebb legyen, összeállították kerületenkint a sarok- és átjáróházak nyilvántartását is. Ez a munka 1932. év közepén készült el.

A manuális központok megszűnéséig, dacára a tudakozó működésének, a közönség még mindig igen gyakran kért felvilágosítást a munkahelykeze-

1. ábra.

lőktől. Ezután azonban kénytelen volt egyenesen a tudakozóhoz fordulni.

A József manuális központ megszűnésével (1932) került sor az ébresztésnek a tudakozó kebelében való megszervezésére is. Ezt megelőzően a manuális központok idejében is volt azonban már ébresztés. Kezdetben úgy, hogy a felek a kezelőt kérték fel az ébresztésre, majd később a József-központban koncentrálva külön kezelőszemélyzet látta el a szolgáltatást. Az ébresztéssel kapcsolatban a visszaélések megakadályozása érdekében már ezidőben is azonosították a bejelentő felet. Ez az azonosítás visszahívással történt.

Ugyancsak szükségesnek mutatkozott a manuális központok megszüntetése után a pontosidő bemondó szolgálat bevezetése is, mert a manuális központok idejében a munkahelyektől kérték a felek a pontosidő bemondását,

azok megszűnte után pedig túlterhelték a hibabejelentőt és a többi díjmentesen hívható központi szervet. A pontosidő bemondó 1934. évi július hó 4-től díjmentesen volt hívható.

Időközben 1934. évi április hó 7-én a tudakozó a régi József manuális központ üzemén kívül helyezett jobboldali kapcsolótermében nyert elhelyezést. Ezt a régi tudakozót szemlélteti az 1. számú képünk. A háttérben láthatók a tudakozó munkahelyek, az előtérben pedig az állomásnyilvántartás, vagy „0”-ás rendező.

Az 1937. év közepéig üzemben volt ú. n. régi tudakozó berendezése az új tudakozó üzembehelyezését megelőzőleg 8 darab munkahelyből állott. E munkahelyek 4 darab közönséges asztal két-két oldalán voltak elhelyezve. Az asztalok közepére fadobozok voltak felerősítve, melyeken a közvetlenül az asztalokra befutó vonalak hívó és foglaltsági lámpái, valamint kulcsok voltak elhelyezve. Ezek a kulcsok kétállásúak voltak és egyik állásban az asztal egyik oldalán, a másik állásban az asztal másik oldalán levő munkahely kezelője tudott a hívott vonalba belépni. A tudakozó vonalak mind a négy asztalra multiplikálva voltak és így minden munkahelyen bármelyik hívást fogadni lehetett. Ugyancsak az asztalokon voltak elhelyezve a kimenő vonalak szerelvényei (tárcsák, kulcsok stb.) is.

A névszerint, utcaszerint és számszerint tudakozódó felek kiszolgálására rendelkezésre állott 8 darab vonal. Ezenkívül rendelkezésre állott 2 darab ébresztő bejelentő és 5 darab pontosidő bemondó vonal, valamint kimenő-vonalak is.

1936. év folyamán az akkori keretek között a tudakozó szolgálat már nem volt tovább fejleszhető és a meglevő műszaki berendezés fenntartásának nehézségei miatt is feltétlen felújításra szorult. A forgalom és a közönség igényeinek növekedése, valamint újabb szolgáltatási ágak bevezetésének szükségessége miatt új tudakozó berendezés felállítása határozottat el.

Igy jött létre a jelenleg is üzemben lévő új tudakozó, mely a József-központ üzemosztályának vezetője által elkészített terv alapján, a volt József-manuális központ baloldali kapcsolótermében 1937. év első felében került kivitelezésre, egyelőre ideiglenes formában, majd 1938. év tavaszán az Eucharisztikus Világkongresszus előrelátható nagyobb forgalmára és az ezzel kapcsolatos különleges kívánalmakra való tekintettel kibővítve és végleges formában.

Ezt az új tudakozót a József-központ üzemosztálya a távbeszélő igazgatóság ipari csoportjával karöltve építette meg.

Az 1937. évi június hó 20-án történt üzembehelyezéssel a tudakozó történetében egy új korszak vette kezdetét, igen nagy fejlődési lehetőséget nyitva meg, aminek következményeképpen a tudakozó 1938. évi január hó 1-vel a József-központ kebelében önálló osztállyá szervezetetett.

Az új tudakozó méretezésénél figyelembe kellett venni mindazokat az elhatározásokat, melyek a kezeléssel kapcsolatos módosításokra és a bevezetendő új szolgáltatási ágakra vonatkoztak.

A kezelés szempontjából gyökeres változás határozottat el. A régi tudakozóban ugyanis a kezelés egységes volt, vagyis a kezelőhöz befutott a hívást, legyen az akár név, szám, vagy utcaszerinti, vagy pontosidő utáni tudakozó-

dás, az a kezelő intézte el, akihez a hívás befutott. Ezért ha például utca vagy számszerinti tudakozódásról volt szó, a kezelőnek a szükséges adatokért a megfelelő kartoték-asztalhoz kellett mennie, majd a felvilágosítás megadása után a kiemelt kartotékot helyére vissza kellett vinnie.

Ezen körülményes kezelés elkerülése érdekében elhatározott, hogy a névszerinti, szám- és utcaszerinti tudakozódásokat külön-külön munkahelyek fogják lebonyolítani. Mivel azonban nem látszott célszerűnek a szám- és utcaszerinti tudakozódások céljára a már amúgyis sokféle tudakozó hívószám mellett újabb hívószámokat felvenni, az összes tudakozó hívások az ú. n. elsőrendű munkahelyekre futnak be. Itt intézik el a névszerinti tudakozódásokat, míg a szám- és utcaszerinti tudakozó hívásokat megfelelő áramkörök útján ú. n. másodrendű munkahelyeknek adják át. Ugyancsak az elsőrendű munkahelyek veszik fel az ébresztő bejelentéseket és végzik az ébresztést, valamint mondták be az automatikus pontosidő bemondó üzembe helyezéséig és mondják be az automatikus berendezések üzemképtelensége esetén jelenleg is a pontosidőt.

A munkahelyek méretezése az elmondottak figyelembevételével az 1935. október — 1936 március időszakra vonatkozó forgalmi felvételek alapján történt.

Forgalmi alapadatok voltak:

1. Tudakozó hívásoknál:

- a) a hívásszám naponta átlag 1700 darab, maximum 2000 darab.
- b) a hívások koncentrációja a forgalmas órában 15%.
- c) a max. forgalmas órai hívásszám a) és b) alapján tehát 300
- d) tartási idők:
név- és számszerinti tudakozódásoknál 1.5 perc,
utcaszerinti tudakozódásoknál 2 perc
(a szám- és utcaszerinti tudakozódások tartási idői a másodrendű munkahelyek alkalmazásával most már kisebbek)
- e) a hívások eloszlásának aránya a háromféle ágazat között
névszerinti: számszerinti: utcaszerinti = 3.5 : 1 : 1.5
a forgalmas órában tehát számolni lehet a c) alatti értékekkel:
175 névszerinti tudakozódással (elsőrendű munkah. látja el)
50 számszerinti „ (másodrendű munkah. látja el) és
75 utcaszerinti „ „ „
- f) a másodrendű munkahelyekre való hívásátdobások „ tartási „ idői az elsőrendű munkahelyeken 0.2 perccel vehetők fel.

2. Pontosidő bemondásoknál:

- a) a hívásszám naponta átlag 3400 db, maximum 4100 db.
- b) a hívások koncentrációja a forgalmas órában 12%
- c) a max. forgalmas órai hívásszám a) és b) alapján közel 500
- d) tartási idő: 0.2 perc.

3. Ébresztő szolgálatnál:

- a) a bejelentési és indentifikálási hívásszám naponta átlag 200 db. maximálisan 300 db. Az ébresztési hívásszám ezzel megegyezik.

- b) a hívások koncentrációja a forgalmas órában a bejelentésre és indentifikálásra nézve 30%, az ébresztésre nézve 60%
- c) a maximális forgalmas órai hívásszám a) és b) alapján a bejelentésre és indentifikálásra 90 db., az ébresztésre pedig 180 db.
- d) tartási idők:
 - a bejelentésre és indentifikálásra együttesen 1 perc
 - az ébresztésre pedig ugyancsak 1 perc.

Tekintettel arra, hogy az ébresztőszolgálat forgalmas órája a bejelentésre nézve 20 és 24 óra között van, az ébresztésre nézve pedig 5 és 6 óra között, amikor is a tudakozó munkahelyek egyéb terhelése a legalacsonyabb és egyébként is a forgalmas órai hívásszámok úgy a bejelentésre, mint az ébresztésre nézve lényegesen kisebbek, mint a tudakozónál, az ébresztőszolgálatból eredő megterhelést a tudakozó munkahelyek méretezésénél figyelmen kívül lehetett hagyni.

A munkahelyek számának megállapításánál a tudakozó és a pontosidő bemandó forgalmát kellett összegezni, mivel ezeknél a terhelések változása az időben megegyezik. A tudakozó forgalmából azonban teljes tartási idővel csak a névszerinti tudakozódásoknál kellett számolni, a szám- és utcaszerinti tudakozódásoknál elegendő volt a hívások átdobásának tartási idejét figyelembe venni.

Ezekkel az adatokkal:

$$\begin{array}{rcl} 175 \times 1.5 \text{ perc} & = & 300 \text{ perc} \\ (50 + 75) \times 0.2 \text{ perc} & = & 25 \text{ „} \\ 500 \times 0.2 \text{ perc} & = & 100 \text{ „} \end{array}$$

összesen: 425 perc a forgalmas órában.

A tartási időknél így kapott forgalmas órai összegéből megállapíthatjuk a szükséges munkahelyek számát, ami jelen esetben:

$$425 \text{ perc} : 60 \text{ perc} = 7.1 \approx 8 \text{ db. munkahely.}$$

Az új tudakozó megépítésével kapcsolatban azonban új szolgáltatási ágak bevezetése is véteztett tervbe. Sőt az új tudakozó üzembehelyezésével egyidejűleg a külön tudakozó (mely a várható időjárásról, vásár- és ünnepnap i stentiszteletek idejéről, színházak és mozik előadásainak műsoráról, időpontjáról és helyáiról, helyi közlekedési járművek menetrendjéről, a múzeumok és kiállítások helyéről, valamint a látogatás idejéről, az ügyeletes gyógyszerárakról, utak, utcák, terek, körutak hollétéről nyújt felvilágosítást) és az idegennyelvű tudakozó már meg is kezdte működését (mindkettő forgalmát ugyancsak az elsőrendű munkahelyek bonyolítják le). Emiatt, továbbá a várható nagy fejlődésre, illetőleg az Eucharisztikus Világkongresszus várható rendkívül nagy forgalmi kiugrására való tekintettel az elsőrendű munkahelyek számának kiszámított értékét száz százalékkal meg kellett növelni. Az elsőrendű munkahelyek száma tehát véglegesen 16 darabban állapított meg.

A szám- és utcaszerinti tudakozó hívásoknak a másodrendű munkahelyekre való átdobásához szükséges átdobó áramkörök száma $p = 0.01$ valószínűséggel lett számítva és így a számszerinti tudakozó hívások átdobásához

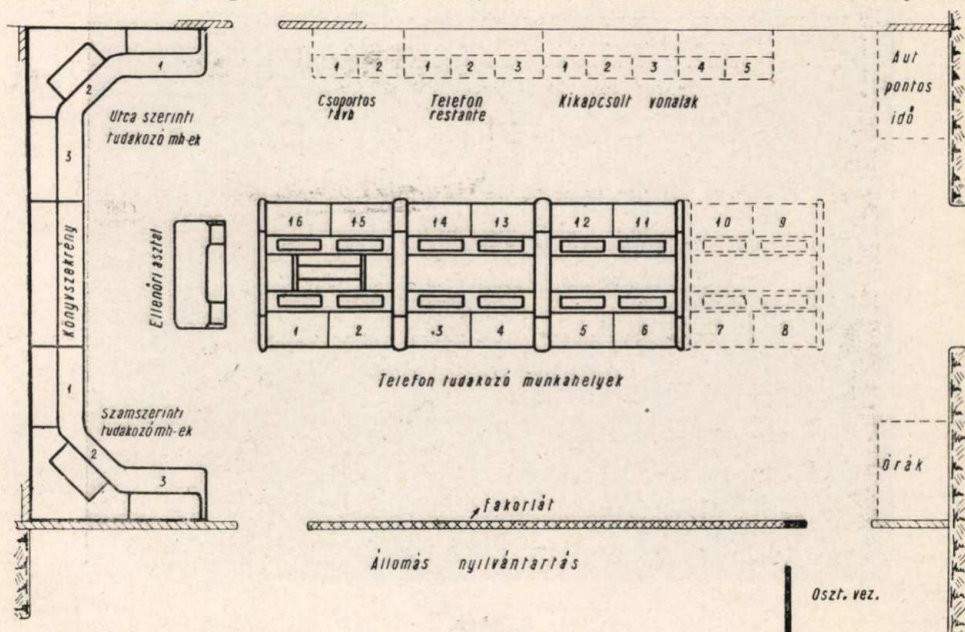
$50 \times 1,5$ perc = 75 perc tartási időnek megfelelően kell (diagrammból) 4 darab áramkör, az utcaserinti hívások átdobásához pedig

75×2 perc = 150 perc tartási időnek megfelelően (diagrammból) 6 darab áramkör.

Ha figyelembe vesszük azt, hogy a tartási idők megállapításakor fennállott körülményes kezelés megszűnt, mert a felek kiszolgálásához szükséges segédeszközök magukon a másodrendű munkahelyeken vannak elhelyezve, akkor megállapíthatjuk, hogy a kiszámított értékek elegendő biztonságot nyújtanak a forgalom zavartalan lebonyolítására.

A 2. számú ábrán látható az új tudakozó alaprajza. A rajzon az 1937. évi június hóban történt üzembehelyezéskor elkészült munkahelyek teljes vonalal vannak megrajzolva. A szággatott vonalakkal megrajzolt munkahelyek azóta a fokozatos továbbfejlesztés folyamán készültek el.

A terem közepén 4 szekrényben (4—4 drb. munkahellyel) van elhelyezve

2. ábra.

a 16 drb. elsőrendű tudakozó munkahely. E munkahelyekre a következő bejövő hívások futnak:

a telefonra vonatkozó tudakozódások a 333—222 vezérszámú és jelenleg 12 tagú sorozat útján,

a külön tudakozódások a 140—140 vezérszámú és jelenleg 5 tagú sorozat útján,

az idegennyelvű (angol, francia, német, olasz, szlovák, eszperanto) tudakozódások a 140—145 vezérszámú és jelenleg 3 tagú sorozat útján,

az 1—2 és 15—16 munkahelyekre az ébresztő bejelentések a 140—014 vezérszámú és jelenleg 3 tagú sorozat útján, miért is e munkahelyek párosá-

val fel vannak szerelve helyközi automata közvetítő áramkörrel és a hozzávaló számbillentyűzettel abból a célból, hogy az ébresztést bejelentő fél állomása még a bejelentés tartama alatt azonosítható legyen.

Ugyancsak az 1—2 és 15—16 munkahelyeken bemontható a pontos idő is. Ezért e munkahelyek párosával el vannak látva a helyközi központból vezérelt 6 másodperces órákkal is.

A helyi tudakozó elsődrendű munkahelyein keresztül a távolsági tudakozó 130—130 vezérszámú és jelenleg 5 tagból álló vonalsorozata is azért, hogy ha tévedésből a távolsági tudakozó vonalain helyi jellegű felvilágosítást kérnének, a hívást a helyi tudakozó kezelője átvehesse.

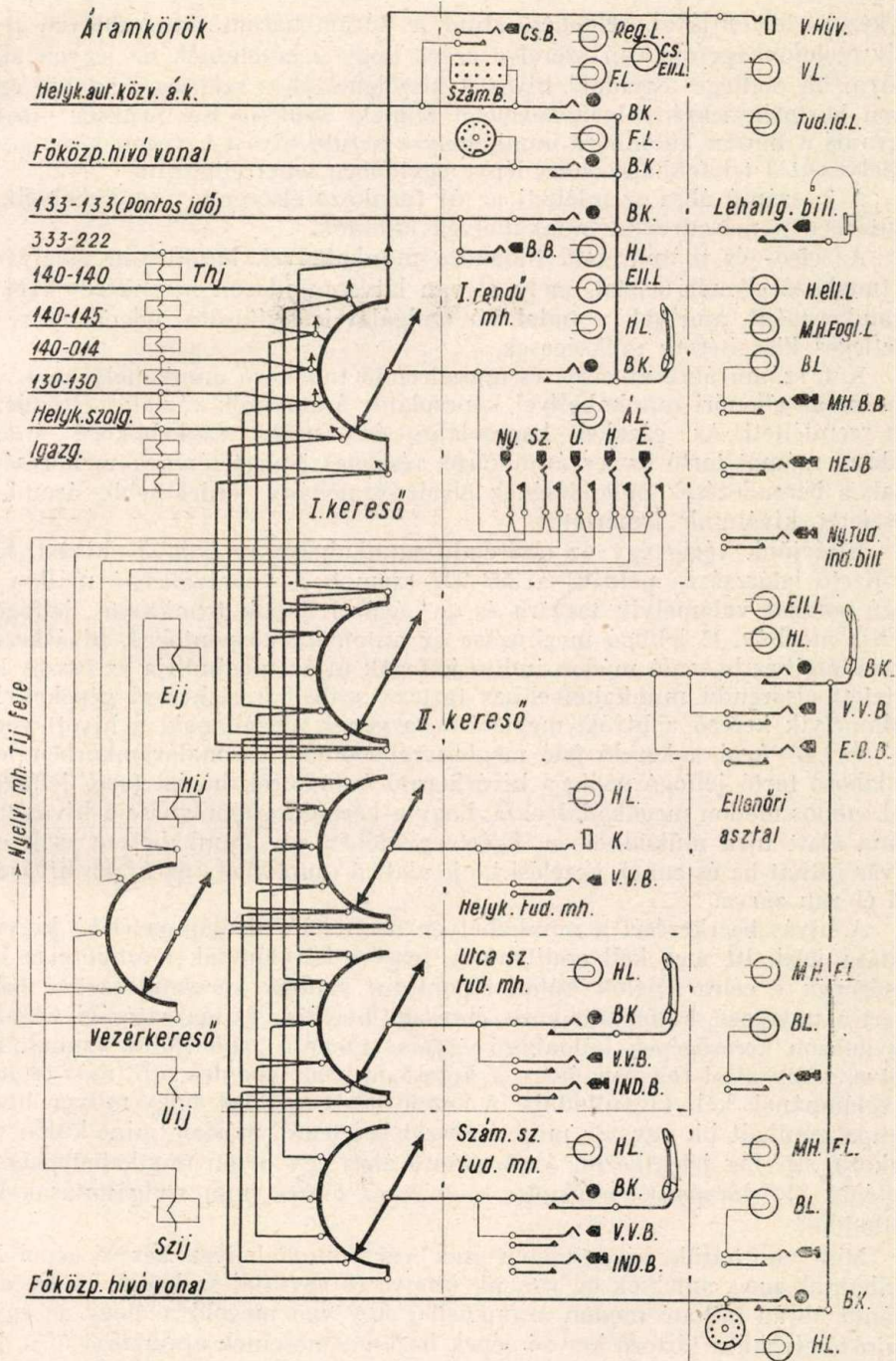
Míndezeken kívül az elsődrendű munkahelyek el vannak látva egy közvetlen helyközi szolgálati vonallal a helyközi munkahelyek és a tudakozó kö-

3. ábra.

zött, egy közvetlen vonallal a távbeszélő igazgatóság kapcsolója és a tudakozó között és 4 munkahelyenként egy főközponti hívóvonallal.

Amint a 2. számú ábrából is látható, a szám és utcaszerinti tudakozó munkahelyek a tudakozóterem végében félkör alakban vannak elhelyezve. A számszerinti tudakozódások céljára 3 munkahely létesült összesen 4 áramkörrel (az egyik munkahely 2 áramkörrel, a másik két munkahely 1—1 áramkörrel), az utcaszerinti tudakozódások céljára pedig ugyancsak 3 munkahely 2—2 áramkörrel. E munkahelyek tulajdonképpen 3—3 drb. fiókokkal ellátott kartotékszekrényből állanak. Az egyes szekrényeket összekötő léceken vannak elhelyezve a hívó és ellenőrző lámpák és a belépő kulcsok; a munkahelyek ú. n. „kötény” részében pedig a mikrotelefonkapcsolók, ahova

4. ábra.

a kezelő telefonjával beléphet. Mind a három-három munkahelyen 3—3 mikrotelefonkapcsoló van szerelve azért, hogy a kezelésnek ne legyen akadálya, ha esetleges egyidejű hívások kiszolgálásához szükséges adatok egyazon kartotékszekrény igénybevételét tennék szükségessé. Szükség esetén ugyanis a három különböző munkahelyre befutó hívást egyazon szekrényen elhelyezett 3 telefonkapcsolóba lépve egyidőben lehet elintézni.

A 3. számú ábra szemlélteti az új tudakozó elsőrendű munkahelyeit. A háttérben a másodrendű munkahelyek láthatók.

Az első- és másodrendű tudakozó munkahelyek között van elhelyezve a tudakozó ellenőri asztal, mely el van látva mindazon berendezésekkel és áramkörökkel, amelyek a tudakozó szolgálat irányítására, ellenőrzésére és esetleges kiegészítésére szükségesek.

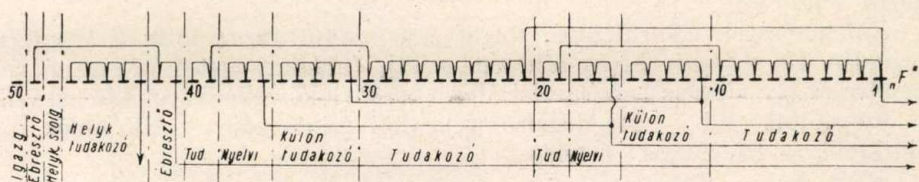
A 4. számú ábra az első- és másodrendű tudakozó munkahelyekkel, valamint az ellenőri munkahellyel kapcsolatos áramkörök vázlatos elrendezését szemlélteti. Az ezekkel kapcsolatos és csupán szűkebbkörű érdeklődésre számot tartó összes áramkörök részletes ismertetésének mellőzésével csak a berendezések működésének elveit és néhány érdekesebb áramköri részletet kívánunk ismertetni.

Kísérjünk végig egy az elsőrendű munkahelyekre bejövő hívást. Egy előfizető letárcsázza például a 333-222 számot. A vonalválasztó rááll a 12 tagú sorozat valamelyik tagjára és „c” ágáról annak trunkhívó jelfogója (Thj) meghúz. E jelfogó meghúzása az automata központok I. híváskereső áramköreihez hasonló módon indító jelfogók útján megindítja az összes beültetett elsőrendű munkahelyekhez tartozó szabad híváskereső gépeket. Ha valamelyik kereső a hívást megtalálta, a gépek megállanak, a hívott vonal „a” és „b” ágai a kezelő felé meghosszabbodnak, a vonaláramkörben levő tudakozó tartó jelfogó pedig a híváskereső áramkörök hívást tartó jelfogóival azonos módon megakadályozza, hogy a kereső hajtómágnese a hívás tartama alatt újra működhessen. Ezért egyidőben egy munkahelyre csak egy hívás futhat be és ennek kezelési ideje alatt a munkahely az újabb hívásoktól el van zárva.

A hívás beérkezését a munkahelyen megfelelő hívólámpa (HL) kigyulladás jelzi. Itt meg kell említenünk, hogy a hívólámpák áramkörei a keresőgépek e célra kijelölt külön ívpontjain vannak keresztülvetve azért, mert a tudakozó, külön tudakozó, ébresztő, helyközi és igazgatósági vonalak ugyanazon keresőgépek különböző egymás melletti ívpontjaira vannak rákötve, s így attól függően, hogy a kereső milyen ívpontra állt, más és más hívólámpának kell kigyulladnia. A kezelő tehát aszerint, hogy milyen hívólámpa gyulladt ki, egyszer mint ébresztő bejelentő, máskor mint külön tudakozó, stb. fog jelentkezni. Az 5. számú ábra egy olyan munkahely kereső gépének „F” lámpaívét ábrázolja, melyre az összes fajta szolgáltatások be-futhatnak.

Mint említettük, hívás esetén csak azon munkahelyek kereső gépei indulhatnak meg, amelyek be vannak ültetve és egyúttal szabadok is. Ez a 6. számú ábrán látható módon áramkörileg úgy van megoldva, hogy az egyes munkahelyekhez tartozó kereső gépek hajtómágneseinek áramkörei ú. n. hívást engedélyező jelfogók (Hej) érintkezőin át vannak vezetve. E jelfogók

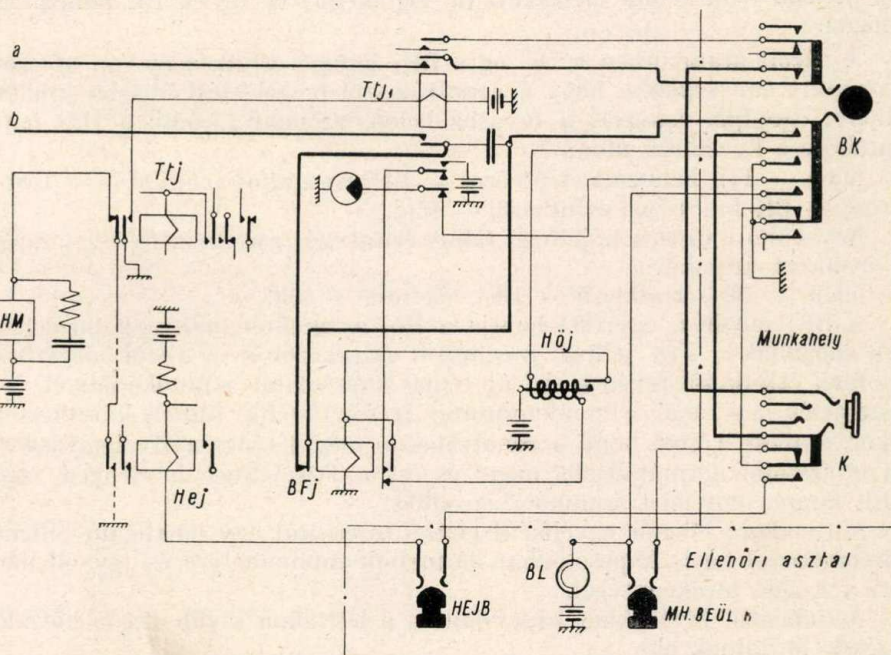
csak akkor vannak meghúzva és így a hajtómágnesek áramkörei is csak akkor lehetnek zártak, ha egyrészt az ellenőri asztalon levő hívást engedélyező jelfogóhoz tartozó billentyű (HEJB) be van nyomva, másrészt a kezelő készülékével a mikrotelefonkapcsolóba be van kapcsolódva és végül a belépő

5. ábra.

kulcs (BK) nincsen beszélgetési állásban.

A szükségletnek megfelelő munkahelyeket tehát az ellenőri asztalon elhelyezett kijelölő billentyűk segítségével a tudakozó ellenőr jelöli ki, a munkahelyek beültetése pedig automatikusan aktiválja a munkahelyeket a

6. ábra.

hívások fogadására. Viszont a munkahelyek kiültetése automatikusan koncentrálja a forgalmat a még beültetett munkahelyekre. A munkahelyek tényleges elfoglalása az ellenőri asztalon a munkahely beültetési billentyűk benyomásával, ill. a beültetési lámpákkal (BL) ellenőrizhető.

A munkahely beültetési lámpa azonban még más célt is szolgál. Előfordulhat ugyanis, hogy valamely kezelő munkájának csökkentése érdekében a belépő kulcs beszélgetési állásba hozásával munkahelyét olyankor is foglalttá teszi, amikor hívás egyáltalán nem futott be. Hasonló az eset olyankor, amikor a kezelő valamely hívás elintézése után hagyja beszélgetési állásban a kulcsot.

E lehetőségek elkerülésére szolgál a 6. számú ábrán látható áramkörü megoldás. Ha ugyanis hívás nincsen, a Tt_1 (tudakozótartó) jelfogó el van engedve és így a kulcs beszélgetési állása esetén a következő áramkör záródik: szaggatott föld — Tt_1 legalsó nyugalmi érintkezője — BK kulcs zárt érintkezői — BL lámpa — telep.

A BL lámpa tehát lobogni fog és jelzi az ellenőrnek a kezelő eljárását.

Arra az esetre, amikor lebonyolított hívás után akarja a kezelő munkahelyét foglaltsági állapotban hagyni, szolgál a „b” ágba beiktatott 2 MF-os kondenzátor, a hőtekeres jelfogó (Hőj) és a bontást figyelő jelfogó (BFj). Ha ugyanis a vonalválasztó és a kezelő BK kulcsa között az egész beszélgetés tartama alatt fémes volna a kapcsolat, akkor a tudakozódás lebonyolítása után a vonalválasztó a BK kulcs nyitvahagyásával tartva maradna, a Tt_1 jelfogó nem tudna elengedni (a Tt_j tartja) és így a BL lámpa sem lobogna.

A vázolt áramkörben a „b” ág a BFj jelfogó érintkezőin van átvezetve. Erre azért van szükség, hogy a vonalválasztó beszélgetési állásba juhasson. Mihelyt azonban a kezelő a hívásba belép, azonnal záródik a Hőj jelfogó áramköre a következő úton:

telep — Tt_1 behúzott érintkezői — BFj nyugalmi érintkezői — Hőj tekerese — BK kulcs zárt érintkezői — föld.

Rövid idő múlva a hőjelfogó (Hőj) érintkezői záródnak és ezzel záródik a következő áramkör:

telep — Hőj érintkezői — BFj tekerese — föld.

A BFj meghúzás, egyrészt bontja a Hőj áramkörét, másrészt tartást biztosít magának a Tt_1 jelfogó meghúzott érintkezőiről és végül megszünteti baloldali érintkezői révén a „b” ág fémes kapcsolatát a munkahellyel, így a beszélgetés most már a kondenzátoron át folytatódik. Ennek következtében akkor, amikor a hívó bont, a vonalválasztó még a kulcs nyitvahagyása esetén is azonnal normálállásba megy és így a Tt_1 jelfogó is elenged, vagyis a BL lámpa már leírt áramköre záródhat.

A tudakozó ellenőr egyébként ettől függetlenül egy lehallgató billentyű benyomásával be is kapcsolódhat bármelyik munkahelyre és így ellenőrizheti a kezelő tevékenységét.

A tudakozó hívásokkal kapcsolatban a leírtakon kívül még a következő jelzések fordulnak elő:

minden hívás valamely munkahelyre való befutását a hívólámpával egyidejűleg úgy a munkahelyen, mint az ellenőri asztalon hívásellenőrző lámpa is jelzi,

a munkahelyek foglaltságát a foglaltság egész tartama alatt az ú. n. munkahely foglaltsági lámpa jelzi,

amennyiben az összes munkahelyek foglaltak és újabb hívás fut be, az ellenőri asztalon, amelyre az összes vonalak multiplikálva vannak, a hi-

vott vonal ú. n. vonallámpája (VL) gyullad ki és így az ellenőrnek módjában áll a várakozó hívásokba belépni és azokat elintézni, vagy a várakozók figyelmét a pillanatnyi túlterheltségre felhívni,

végül, amennyiben hosszabb ideig nincsen szabad munkahely, az ellenőri asztalon a tudakozó-időzítő lámpa is kigyullad és a többlethívást jelző morgó megszólal.

Az utóbbival kapcsolatban térjünk vissza a 2. számú ábrához. Itt azt látjuk, hogy a tudakozó úgy tervezetett, hogy közvetlenül a terem mellett, sőt avval kapcsolatosan, csupán egy alacsony korláttal elválasztva helyezkedik el az állomás nyilvántartás, vagy 0-ás rendező, mely a kartotékok és egyéb segédeszközök állandó javítását és kiegészítését végzi.

Ilyen elrendezés mellett a 0-ás rendezői szolgálatot ellátó kezelők azonnal igénybe vehetők és a tudakozó munkahelyekre beültethetők, ha a forgalomban pillanatnyi túlterhelés lép fel. A 0-ás rendezői szolgálatot ellátó kezelők már úgy is vannak begyakorolva, hogy ha hallják a többlethívást jelző morgó hangját, azonnal otthagyják íróasztalukat és leülnek a megfelelő munkahelyekre, miáltal igen rövid idő alatt elintézik a várakozó hívásokat.

Mindezek után foglalkoznunk kell még a másodrendű tudakozó munkahelyekkel is. Ezek abban az esetben jutnak szerephez, amikor a tudakozó elsőrendű munkahelyeire olyan hívás fut, amelyet a munkahely kezelője maga nem hivatott vagy nem képes elintézni.

Itt a következő esetek fordulhatnak elő:

utca vagy számszerinti tudakozódás, amikor is a hívót a megfelelő másodrendű munkahelyeknek kell átadni,

idegennyelvű tudakozódások, amikor a hívót az idegennyelvű hívások fogadására beültetett elsőrendű munkahelyekre kell irányítani,

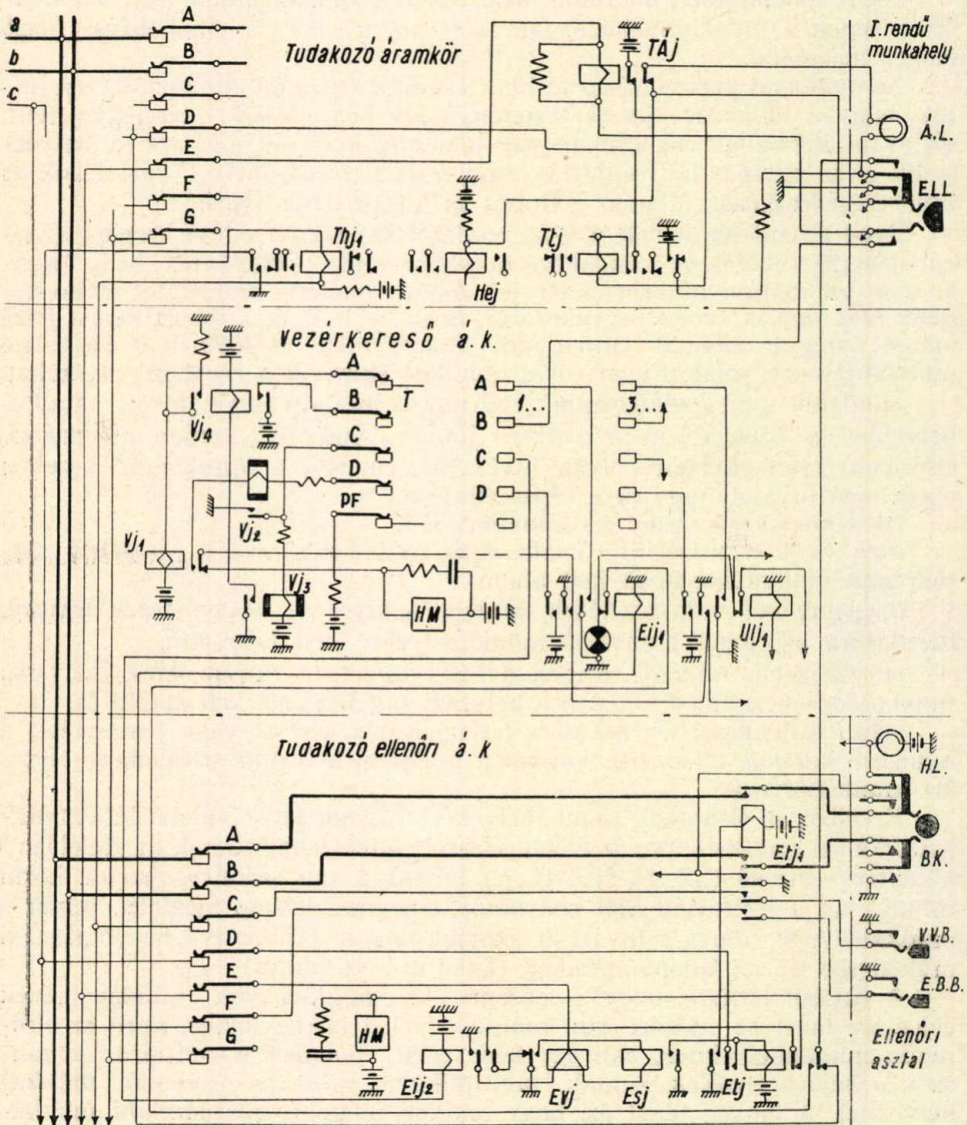
az előfizetők részéről tévesen a helyi tudakozó útján kért helyközi tudakozódások, amikor a hívást a helyközi tudakozónak kell átadni és

olyan különleges kérdésekben felvilágosítás kérése, vagy panaszítétel a tudakozó kezelője ellen, stb., amikor a hívást át kell adni a tudakozó ellenőri munkahelynek.

E célból az elsőrendű munkahelyek el vannak látva átdobó billentyűkkel. Minden munkahelyre az előbb felsorolt ötféle lehetőségnek megfelelően 5 különböző jelzésű (SZ, U, NY, H, E) billentyű van szerelve, melyek közül mindig azt a billentyűt kell benyomni, ameynek jelzése megfelel annak a munkahelynek, ahová a hívást át akarjuk dobni. A billentyű benyomásával működésbe lép az átdobó áramkör. (Lásd a 7. sz. ábrát.)

A rajzból látható, hogy a másodrendű munkahelyek mindegyikének (ideértve most az ellenőri, stb. munkahelyeket is) ugyanúgy, mint az elsőrendű munkahelyeknek, van egy keresőgépe, melynek ívpontjaira ugyanazok a bejövő vonalak vannak multiplikálva, mint az elsőrendű munkahelyeknél. A lényeg tehát az, hogy amikor valamely másodrendű munkahely-csoport billentyűjét benyomjuk, akkor valami módon meg kell indulniok az azokhoz tartozó keresőknek, hogy a hívást valamelyik megtalálhassa. Ez a közbeiktatott vezérkereső segítségével történik. Összesen 2 ilyen vezérkereső van felszerelve. Az egyik a másikkal tartalékja, tehát egyidejűleg csak egy van üzembehelyezve.

Közbevetőleg meg kell jegyeznünk, hogy idegennyelvű tudakozó hívások átdobása esetén az e célra beültethető 7, 8, 9 és 10 számú elsőrendű munkahelyek veszik át a másodrendű munkahelyek szerepét és ezek elsőrendű ke-

7. ábra.

reső gépeit a vezérkereső mint másodrendű keresőket működteti. E munkahelyeknek idegennyelvű hívások fogadására való üzembehelyezése az ellenőri asztalon lévő nyelvi-tudakozó indító billentyűk benyomásával történik.

Kísérjünk végig egy átdobást és vegyünk példának azt az esetet, amikor a hívást az ellenőri asztalra kell átdobni.

Előre kell bocsátanunk, hogy a vezérkeresőn a különböző másodrendű munkahely-csoportoknak megfelelően más és más ivpontokra történtek a bekötések. Éspedig:

- 1, 11, 21, 31 és 41-es ivpontokon: ell. bekötés
- 2, 12, 22, 32 és 42-es ivpontokon: helyk. bekötés
- 3, 13, 23, 33 és 43-as ivpontokon: utcasz. bekötés
- 4, 14, 24, 34 és 44-es ivpontokon: számsz. bekötés
- 5, 15, 25, 35 és 45-ös ivpontokon: nyelvi bekötés.

Ha az elsőrendű munkahelyen az ellenőri átdobó billentyűt megnyomjuk, akkor záródik a vezérkeresőhöz tartozó ellenőri indító jelfogó (E_{i1}) áramköre:

telep — T_{tj} meghúzott érintk. — ellenőri átdobó billentyű zárt érintk. — ellenőri híváskereső é. k. tartó jelfogójának (E_{tj}) nyug. érintk. — E_{i1} tekerese — föld.

Az E_{i1} meghúzásával záródik a vezérkereső hajtómágnésének áramköre, vagyis a vezérkereső megindul:

telep — HM — vezérlő jelfogó (V_{j1}) nyug. érintk. — E_{i1} meghúzott érintk. — föld.

A vezérkereső mindaddig forog, amíg az ellenőri ivpontot meg nem találja. Ennek A csúcán az E_{i1} által adott föld van, amivel a keféen át V_{j1} meghúzható és bontja a HM áramkörét, vagyis a vezérkereső megáll. V_{j1} a HM-ről levett földet a V_{j2} tekercsére adja, mely a D csúcson át az E_{i1} -től kapott teleppel meghúz. V_{j2} meghúzása révén meghúz V_{j3} is és záródik az ellenőri munkahely híváskeresője indító jelfogójának (E_{i2}) áramköre a következő úton:

föld — V_{j2} megh. érintk. — vezérkereső C kefe — C csúcs — E_{i2} tekerese — telep.

A V_{j3} jelfogó meghúzásával meghúz V_{j4} és tartó áramkört biztosít egyrészt a V_{j1} -nek, másrészt vizsgáló feszültséget ad a vezérkereső B keféjén — B csúcán — az ellenőri átdobó billentyűn — a trunk átadó jelfogó (T_{Aj}) tekercsén — elsőrendű munkahely-kereső E keféjén — E csúcán át az ellenőri munkahely keresőjének E csúcára azért, hogy a kereső a vizsgáló jelfogó révén azon a ponton megállítható legyen. A vizsgáló feszültséget azért kell az átdobó elsőrendű munkahely keresőjének ivpontján is átvezetni, hogy a másodrendű munkahely csak a neki szánt hívást foghassa meg.

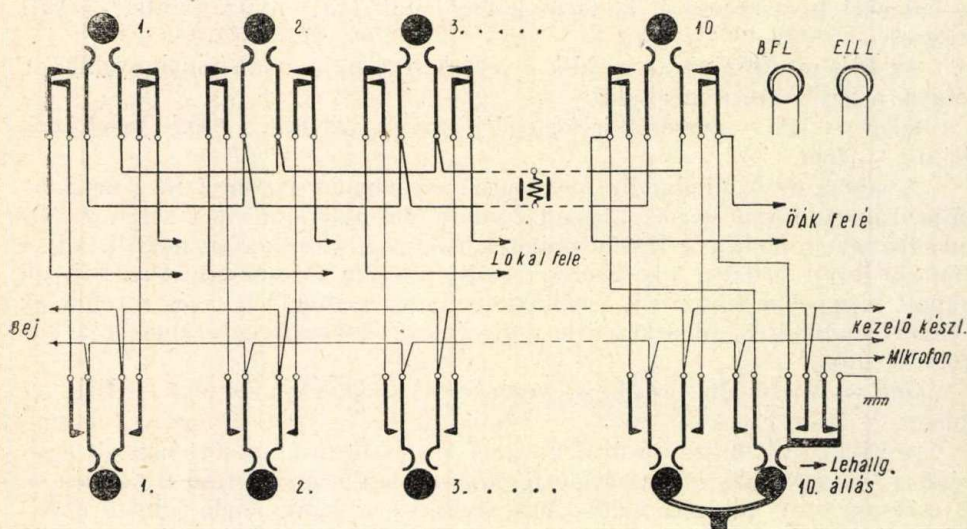
Az E_{i2} jelfogó áramkörének előbb említett záródása folytán tehát a jelfogó meghúz és az I. híváskereső áramkörökhöz hasonló módon indítja az ellenőri munkahely keresőjét. Miután a kereső a hívást megtalálta és megállt, az E_{tj} jelfogó meghúzása révén meghúz az E_{t1} jelfogó is, a hívott vonal „a” és „b” ága a másodrendű munkahely kezelője felé meghosszabbodik és a hívólámpa jelzi a hívás beérkezését. Az így átdobott hívást az összes másodrendű munkahelyek önállóan intézik el.

Az E_{tj} jelfogó meghúzása révén megszakad az E_{i1} jelfogót tartó áramkör és ennek révén elengednek sorrendben a V_{j2} , V_{j3} , V_{j4} és V_{j1} jelfogók, vagyis a vezérkereső felszabadul más hívások átdobására. De ugyanakkor a

Táj jelfogó meghúzása révén az elsőrendű munkahely Ttj jelfogója is elenged, a munkahely felszabadul, a Hej jelfogó pedig, amely az átdobás tartama alatt az átdobó billentyűről kapott föld révén ki volt shuntolva, a billentyű elengedése után újra meghúzhat és aktiválja a munkahelyet.

Az átdobó áramkör működésével kapcsolatos az elsőrendű munkahelyeken lévő átdobó lámpa (AL) működése is, mely az átdobó billentyűk benyomásakor kigyullad és mindaddig ég, míg az átdobás meg nem történt. Ebből látja a kezelő, hogy az átdobó billentyűt meddig kell benyomva tartania. Abban az esetben pedig, hogyha a másodrendű munkahelyek foglaltak, az átdobó lámpára a vezérkereső megfelelő indító jelfogójának nyugalmi érintkezőjén és a másodrendű munkahely tartó jelfogójának munka-érintkezőjén át szaggatott föld adódik, miáltal az átdobó lámpa lobogni fog és ezzel jelzi a kezelőnek a foglaltságot.

Az utca és számszerinti tudakozó munkahelyek aktiválása az e munka-

8. ábra.

helyeken lévő indító billentyűkkel történik.

Megjegyezzük még, hogy az utca-, számszerinti, helyk. és ellenőri munkahelyek el vannak látva még egy billentyűvel is (VVB), melynek segítségével a hozzájuk átdobott hívásokat ha szükséges, visszaadhatják az elsőrendű munkahelyeknek. Nem bizonyos azonban, hogy ilyen esetben a hívás ismét arra az elsőrendű munkahelyre kerül vissza, ahonnan átdobotott, mert arra időközben újabb hívás futhatott be.

Ezenkívül az ellenőri asztalon van még egy ú. n. erőszakosan bontó billentyű (EBB) is azért, hogy ha az átdobott előfizető akadékoskodik, vagy rosszakaratúlag tartja foglalva a vonalat, úgy az ellenőr a hívást elbonthassa.

Amint az elmondottakból látható, az 1937. év óta üzemben levő új tudakozó műszaki berendezés tekintetében már korszerű, új szolgáltatásokkal bővült és kezelési szempontból is változtatásokat hozott. A fejlődés azonban az

új tudakozó létrehozásával nem állott meg, mert azóta a mai napig is több új szolgáltatás vezetett be.

Igy létesült és helyezettett üzembe 1937. évi december hó 16-án a csoportos beszélgetéseket lebonyolító 2 darab munkahely (lásd 2. sz. ábrát) 1 drb csoportos beszélgetést bejelentő vonallal (144—544), 2 drb 10 tagú és 2 drb 5 tagú, a csoportos beszélgetések lebonyolítására szolgáló kimenő vonal-csoporttal.

A csoportos beszélgetést bejelentő munkahelyen olyan csoportos beszélgetések kérhetők, amelyek résztvevőinek száma legalább 3 és legfeljebb 10. Célja, hogy fontos megbeszéléseket vagy tárgyalásokat távbeszélőn többen egyidejűleg egymással összekapcsolódva folytathassanak. E beszélgetések díjazása időtartam szerint történik.

A csoportos beszélgetések felépítése a 8. sz. ábrán rajzolt áramkörrel történik. Miután a kezelő az összekapcsolandó feleket a kapcsolás létrehozásának időpontjáról már előre értesítette, a kijelölt időpontban őket felhívja oly módon, hogy hívó és beszélő készülékkel az alsó sorban rajzolt kulcsok segítségével az egyes hívó lokálokra kapcsolódik, a feleket egyenként feltár-csázza, majd azok jelentkezése után a hívásokat a felső sorban látható kulcsokkal fojtó tekerceken át fogva tartja és összekapcsolja. Utolsónak hívja fel a csoportos beszélgetést bejelentő felet, akivel közli, hogy a kért felek össze vannak kapcsolva: a beszélgetés megkezdhető. Megjegyzendő, hogy a kezelő a beszélgetést akkor bontja, amikor a beszélgetést kezdeményező fél bont. Ennek érdekében a bejelentő felet nem lokálról, hanem közvetlenül az utolsó kulcsra hozott mellékközponti összekötő áramkörön át hívja. Ennek az áramkörnek BFl lámpája a munkahelyre ki van vezetve és jelzi a bontást.

1938. évi április hó 16-án a tudakozó újabb szolgáltatással bővült. Ekkor helyezettett üzembe a „Telefon restante“ 3 db munkahelye (lásd 2. sz. ábrát) a 338-888 vezérszámú és jelenleg 5 tagú hívószorozattal. Ezek a munkahelyek a bárki által és bármilyen állomásról (nyilvánosról is) bemondott, akár idegennyelvű üzenetet is, név vagy jelszó bemondásra szó szerint közlik. E munkahelyek vették át a régi üzenetközvetítő szolgálatot is.

Mint hogy a telefon-restante és csoportos távbeszélő munkahelyeknek, hasonlóképpen az idegennyelvű tudakozó munkahelyeknek is a forgalma aránylag kicsi, e munkahelyeket nem célszerű állandóan beültetni. Ezért olyan megoldás készült, hogy e munkahelyekre befutó hívások esetén figyelemztetőül egy harangjáték szólal meg és ugyanakkor egy a tudakozó ellenőri asztalon feltűnően, a terem minden irányából láthatóan elhelyezett üveg-szekerényen lámpa kigyulladására révén egy R, vagy Cs, vagy Ny betű lesz látható, jelezve, hogy milyen munkahelyre futott hívás. Ha ekkor a szóban-forgó munkahely éppen nincsen beültetve, akkor valamelyik másik tudakozó munkahely éppen szabad kezelője tartozik odamenni s a hívást fogadni.

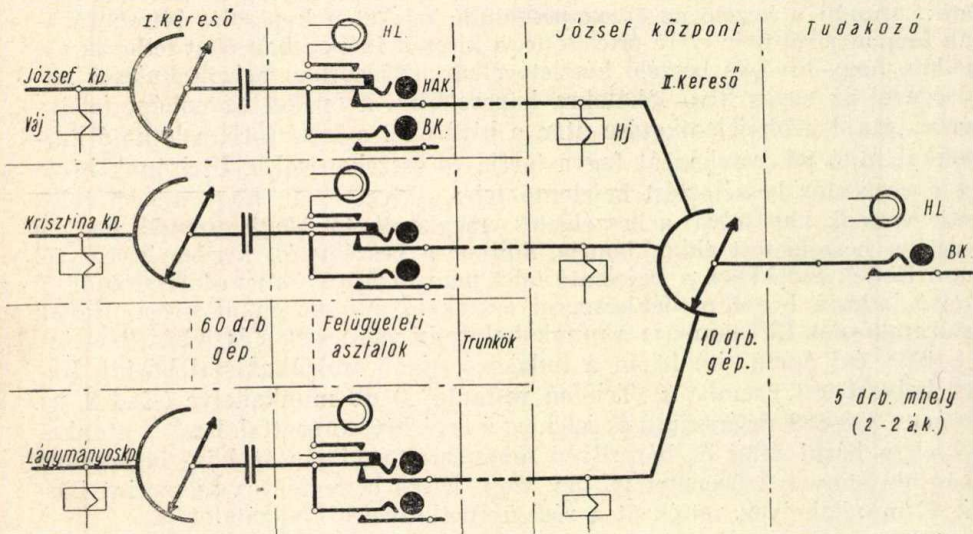
A legutóbbi esztendő történetéhez tartozik a pontosidő bemondásnak 1940. évi március hó 27-vel történt automatizálása és kibővítése. Erre azért volt szükség, mert a pontosidő bemondó forgalma az utóbbi években már annyira növekedett, hogy a bemondás manuális munkahelyen már nem látszott célszerűnek és a beültetett kezelőket is a fátaszto nagy megterhelés miatt igen sűrűn kellett váltani.

Az automatikus pontosidő bemondó a 133—133. vezérszámú és jelenleg

20 tagú sorozat útján hívható és e hívásokat a hívó fél állomásának számláló készüléke 1940. évi március hó 27. óta már rendes díjazott beszélgetésként számlálja.

Az automatikus berendezés ugyancsak a tudakozóteremben van elhelyezve (lásd 2. sz. ábrát), bár a tudakozónak a pontosidő bemondó szolgáltatással kapcsolatban most már tulajdonképpen csak annyi a szerepe, hogy ha mind a két automatikus berendezés (egyik a másiknak tartaléka), vagy mindkét főóra elromlik, akkor a befutó hívások automatikusan a tudakozó munkahelyekre futnak s a kezelő mondja be a pontos időt.

Az automatikus pontosidő bemondó berendezés működését Felsővályi János mérnök kartársunk a Magyar Posta 1940. évi szeptember havában megjelent számában már ismertette. Itt csupán annyit kívánunk megjegyezni, hogy az új berendezés azon megoldásához hasonlóan, mellyel az összes vona-

9. ábra.

lakra bejövő hívások egyidejűleg szolgálhatók ki, a József központ üzemosztályának vezetője már az új tudakozó üzembehelyezése alkalmával a régi pontosidő bemondó áramköröknél is olyan megoldást tervezett és vezetett be, melynél egy kezelő az összes hívásokat ki tudta szolgálni, mert az egyidőben befutott hívásokba a kezelő egy kulccsal tudott belépni és a hívónak a pontos időt bemondani. A bemondás tartama alatt befutó újabb hívások a kezelő újabb belépéséig csengetési állásban maradtak. Ezzel lényeges munkamegtakarítás volt elérhető. Ugyanennél a megoldásnál a kezelőnek egy bontó billentyű is állott rendelkezésére azért, hogy ha valamelyik vonalat a hívó tartósan nem bontotta, vagy a bemondást zavarta volna, ezzel a hívott vonal vonalválasztóját normál állásba küldhette.

Az automatikus pontosidő bemondóval kapcsolatban említésreméltó még, hogy annak szolgáltatását 1940. évi április hó 21-ével a magyar rádió is átvette.

A tudakozó történetének legutóbbi eseménye 1940. évi október 1-én volt.

Ekkor kezdte meg a tudakozó a budapesti hálózat kikapcsolt vonaláramkörökének koncentrált kezelését, 5 drb munkahelyen (lásd 2. sz. ábrát). (A koncentrációval kapcsolatos munkálatok azonban még most is folyamatban vannak, mert még nem minden központ áramkörei koncentráltattak.)

A kikapcsolt vonaláramkörök azt a célt szolgálják, hogy ha valamelyik állomás száma akár áthelyezés, számváltás, leszerelés stb. miatt végleg vagy rövid időre megszűnik, akkor az azt hívó felekkel a változás közölhető legyen. Ezen áramkörökre futó hívások ezideig az egyes központok ú. n. felügyeleti asztalaira futottak. A koncentrált a kezelőszemélyzet gazdaságosabb kihasználása érdekében határozottat el.

Az áramköri megoldás ezideig az volt, hogy a kikapcsolt vonalak hívásai keresőgépek révén kerültek közvetlenül a felügyeleti asztalra. Most ezek a keresők átkérő érpárokon át vannak vezetve a József központba, ahol újonnan közbeiktatott ú. n. második keresőkre vannak vezetve. E második keresők a tudakozó munkahelyekhez tartoznak és ezek révén kerülnek a hívások a koncentrált munkahelyekre (vázlatos kapcsolási rajzot lásd a 9. sz. ábrán).

Arra az esetre, hogyha a koncentrált kezelésnek akár hiba, vagy bármi más ok miatt akadálya volna, lehetővé van téve az is, hogy a hívások az egyes központok felügyeleti asztalain is kezelhetők legyenek. E célra szolgál a hívást átadó kulcs (HAK).

Ezzel a tudakozó berendezések ismertetésének tulajdonképpen végére értünk. E berendezések, melyeket a József központ üzemosztálya tart karban, az eddigiekben minden tekintetben kielégítették a támasztott követelményeket és kifogástalanul működtek.

Szolgáltatás	Tudakozó áthelyezések után	Automatizálás után	Tudakozó áthelyezése után	Új tudakozó üzembehelyezése után	Euchar. kongr. idején	Legutóbb
	1930 október	1932 október	1934 július	1937 július	1938 május	1940 december
	hónapban a hívások száma					
Telefontudakozó . .	31.098	41.047	31.132	52.932	121.934	132.505
Ébresztőszolgálat . .	—	2.943	4.147	6.672	5.670	8.199
Pontosidőbemondó .	—	—	13.661 díjm.	152.278	262.187	298.644 díjazott
Külön tud. és nyelvi t.	—	—	—	7.360	25.991	27.030
Csoportos távbeszélés	—	—	—	—	25	48
Telefon-restante . .	—	—	—	—	2.749	3.097

10. ábra.

Végezetül a 10. sz. ábrán közöljük a tudakozó történetében fontosabb időpontokra vonatkozó forgalmi adatok táblázatát, melyek ugyancsak azt bizonyítják, hogy a tudakozó állandóan fejlődött és még nagy fejlődési lehetőségek előtt áll. (A forgalmi adatok megállapítása érdekében a tudakozó vonalakra és munkahelyekre vonalszámláló, illetve munkahelyszámláló jelzők vannak bekapcsolva.)

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes.

Újabb pályatételünk.

3. Milyen eszközökkel (munkagépekkel) lehetne a budapesti nagy irányító postahivatalok torlódó forgalmát (a felvett, a gyűjtött és az átmenő anyag feldolgozását és továbbítását) gyorsabban lebonyolítani úgy, hogy az emberi munkaerő fokozottabb mértékben kiméltessék?

A pályázaton a m. kir. posta személyzetének minden tagja résztvehet. A pályamunka legfeljebb három gépirásos oldalra terjedhet. A pályázati határidő: 1941 március hó 10.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni, hanem azt külön borítékban, zárt és lepecsételt jelíges levélben a pályamunkával együtt kell a Magyar Posta szerkesztőségéhez juttatni. A jelíges levelet csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkáért jutalomdíjat kap vagy legalább is dicséretben részesül. A jutalomdíj összege 50 pengő.

A jutalomban vagy dicséretben nem részesült pályamunka szerzőjének nevét tartalmazó levelet a döntés után megsemmisítik és így a szerző neve ismeretlen marad. A pályamunka végén a kidolgozásakor igénybevett forrásmunkákat meg kell jelölni, hivatkozva a forrásmunka oldalának és bekezdésének számára, ahonnan a pályázó idézett vagy érveket merített a tétel megoldásához.

A pályázaton a Magyar Posta szerkesztőbizottságának tagjai, továbbá a postavezérigazgatóság ügyosztályvezetői, akik a bírálatra lesznek hivatva, nem vehetnek részt.

A POSTA FORGALMA.

Le trafic de la poste.

1940 december hó.

Ismerteti: Dr. RUTTNER BÉLA postatitkár.

Publié par M. le Dr. BÉLA RUTTNER Secrétaire de poste.

En vue de pouvoir observer et apprécier le mouvement du trafic, la tendance du développement ainsi que l'influence du tarif et de réglemens sur l'utilisation des divers services, l'Administration recueille toutes les données relatives au trafic des services postal, télégraphique, téléphonique et de la T. S. F. Les détails de la statistique sont contenus dans le Rapport annuel de la Poste hongroise; les résultats principaux annuels et mensuels seront également de l'année courante jusqu'au mois après. Les tableaux renferment les résultats des 8 années dernières, à compter de l'année 1930 montrant des résultats maxima,

A decemberi forgalom zökkenőmentes, gyors lebonyolítása a posta személyzetének mindig igen nagy erőpróbája. Különösen a karácsonyi ünnepeket közvetlenül

et les données des 13 mois derniers. Les chiffres permettent donc de faire des comparaisons entre les résultats du mois indiqué en-haut et ceux du même mois de l'année précédente, d'une part entre les résultats constatés à partir du commencement communiqués dans les tableaux ci-indiqué et ceux de la même période de l'année précédente, d'autre part, et enfin, entre les résultats d'une année, entière, compté en arrière à partir du mois indiqué et ceux des années 1930 à 1937.

Les différences en nombre et en pourcentage entre les comparaisons respectives sont relevées au bas des tableaux.

megelőző hét torlódó forgalma állítja a posta személyzetét nagy feladatok elé, az 1940. évi karácsonyi forgalom lebonyolítása pedig egészen rendkívüli teljesítmé-

nyeket követelt. A m. kir. postánál a világháborút követő időben még sohasem volt olyan nagyméretű forgalom, mint most decemberben, a posta vezetőségének és személyzetének talán még sohasem kellett a forgalom síma lebonyolítása érdekében olyan erőfeszítéseket tennie, mint mostan, a posta személyzete talán még sohasem állt oly fáradtan a földszített karácsonyfa alá, mint ebben az esztendőben. És mégis: 22 esztendő óta a posta személyzetének, de egyetlen magyarnak sem volt a mostanihoz hasonló boldog karácsonya. Lehetett is. Hiszen a fenyőfákat már nem bitangolt erdők, hanem a hazatért erdélyi hegyek újból szabad magyarjai küldték testvéri üdvözlésként.

A decemberi forgalom erős megduzzadását előidéző okokat már több esetben részletesen ismertettem, ezért röviden csak arra mutatok rá, hogy az okok között legnagyobb súllyal a karácsonyi ünnepek ajándékozó és a karácsonyi ünnepekkel és az újévvvel kapcsolatos szerencsekívánatokat küldő általános szokás szerepel.

Ennek megfelelően a forgalom súlypontja decemberben mindig a levélpostai küldeményeken és a csomagokon volt.

1940 decemberében több mint 77 millió közönséges levélpostai küldeményt adtak postára. Ilyen nagy forgalomra a világháborút követő időben még nem volt példa. Példa nélkül áll a csomagforgalom is. A forgalomemelkedés a múlt év decemberéhez képest 333.000 csomagot tesz ki, ami igen jelentős többlet, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a csomagforgalom a múlt esztendőben is igen magas szintet ért el. A decemberi csomagforgalom alakulását az alábbi, egészen 1925-ig visszanyúló adatok kellőképpen szemléltetik.

Év	hónap	Feladott csomag 1000 drb.
1925	december	999
1926	"	1.082
1927	"	1.104
1928	"	1.143
1929	"	1.133
1930	"	1.129
1931	"	988
1932	"	949
1933	"	952
1934	"	928
1935	"	1.029
1936	"	1.101
1937	"	1.151
1938	"	1.369
1939	"	1.544
1940	"	1.877

A múlt évhez viszonyítva igen jelentősen élénkült a postautalvány forgalom is. A decemberben befizetett postautalványok darabszámához hasonló nagy darabszám még nem fordult elő. A befizetett összeg is magas. Ez 1931. januárja óta, tehát 9 és fél év óta a legnagyobb forgalom, amelyet tapasztaltunk. A világháborút követő idő legnagyobb postautalványforgalmát az 1929. év októbere képviseli, amely hónapban a befizetett postautalványok összege 181.345.000 P-t tett ki. A postautalványforgalommal kapcsolatban említem meg, hogy 1940 decemberében elseje vasárnapra esett és így decemberben a rendszeresnek mondható kettős illetménykifizetések helyett csak egyszeres kifizetések voltak. Ez a körülmény elsősorban ugyan a kifizetéseknél érezteti hatását, de befolyásolja a postautalvány- és csekkbefizetések alakulását is. Ha tehát december elseje nem vasárnapra esett volna, még nagyobb forgalomról lehetett volna beszámolni. Kedvező jelenség a postatakarékbetétek összegének jelentős emelkedése. Emelkedtek a betétvisszafizetések is, de ezek összege jóval a befizetések alatt maradt. A m. kir. postatakarékpénztár jelentése szerint decemberben a betétek 8.270.000 P-vel haladták meg a visszafizetéseket. A csekkbefizetések összege szintén igen magas szintet ért el. A postatakarékbetétek összegével együttesen közel 386.000.000 pengőt tesz ki és így a legnagyobb havi forgalom, amelyet a posta eddig közvetített.

A legkedvezőbb forgalmi eredményeket a távirőüzletág mutatja fel. A feladott táviratok darabszáma közel 51%-kal haladta meg a múlt évi decemberi forgalmat.

Nagyon kedvezők a távbeszélőüzletág eredményei is. A nyilvántartott 149.949 távbeszélőállomás a legnagyobb állomásszám, amelyet a posta valaha is nyilvántartott. A legnagyobb forgalmat képviselik a számlált helyi beszélgetések is. Kedvező jelenség, hogy a helyi forgalom emelkedése az állomásszaporulat mértékét nemcsak decemberben, hanem a teljes év eredményeit tekintve is meghaladta.

Mint hónapok óta, most is a távolsági forgalom eredményei a legkedvezőbbek. A vidéki hálózatokból kezdeményezett és oda érkezett távolsági beszélgetések száma több mint 50—50%-kal emelkedett.

A posta december hó végén 609.468 rádióengedélyest tartott nyilván, tehát 110.000 előfizetővel (22%-kal) többet, mint 1939. decemberében és 14.636 előfizetővel (2.5%-

kal) többet, mint 1940 novemberében. A hazatért keletmagyarországi és erdélyi területek a kimutatott rádióelőfizetői létszámban 38.681 engedéllyel szerepelnek. Az 1940 november hónapjával szemben kimutatott 14.636 főnyi szaporulatból tehát 6117 engedélyes a hazatért területekre esett.

A visszacsatolt keletmagyarországi és erdélyi területek forgalma novemberhez viszonyítva általában emelkedett, de ez az emelkedés a feladott levélpostai küldemények és a rádióelőfizetések kivételével sem volt olyan mérvű, mint amilyent a novemberi erőteljes forgalomélénkülés alapján reméltünk.

A posta különböző üzletágainak forgalmát munkaegységekben is kifejezi, mint-hogy az összeforgalom általános és áttekinthető kifejezésére a darabszámok egyszerű összegezése útján nyert összdarabszám erre nem alkalmas. Ebben a darabszámban ugyanis az egyes üzletágak különböző küldeményei és szolgáltatásai, másrészt darabszámok és összegek vegyesen szerepelnek. A különböző természetű szolgáltatások összeadhatása végett ezeket először közös nevezőre kellett hozni. Ez oly módon történt, hogy minden egyes szolgáltatást a munka minőségének, mennyiségének és az elvégzés időtartamának figyelembevételével értékeltünk. Az értékelés mérőszekőze a munkaegység. A közös nevezőre, a munkaegységre hozott szolgáltatások egyszerű összeadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységekben elért forgalmát.

A munkaegységek tehát már alkalmaznak az általános posta-, táviró-, távbeszélő- és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett munkák értékelése egyforma alapon történik. A közölt táblázatok adatai az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére al-

kalmasak. Megjegyezzük azonban, hogy ezek az adatok a személyzet által feldolgozott munkaegységek számával nem azonosak.

A munkaegységekben kifejezett forgalom a múlt év decemberéhez viszonyítva 20.2%-kal emelkedett. A forgalmat kifejező 61.8 millió munkaegység a legnagyobb forgalom, amelyet a világháborút követő időben tapasztaltunk. E nagy forgalmat előidéző tényezők között első helyen a hazatért keletmagyarországi és erdélyi területek állanak és pedig nemcsak az ottani postai szer-vek által feldolgozott 4.4 millió munkaegység következtében, hanem annak a forgalomnak folytán is, amely ezzel kapcsolatban az anyaországban jelentkezett. Az utolsó 12 év forgalmáról összehasonlítás-képpen álljanak a következő adatok:

Év	1929 december	41.4 millió munkaegység
1930	38.7	" "
1931	34.8	" "
1932	31.9	" "
1933	31.8	" "
1934	32.3	" "
1935	34.4	" "
1936	36.9	" "
1937	39.1	" "
1938	45.3	" "
1939	51.4	" "
1940	61.8	" "

Az 1940. évi decemberi forgalomból 4.4 millió munkaegység a hazatért keleti és erdélyi területekre, 0.8 millió munkaegység a visszacsatolt Kárpátaljára esett és kb. 4.0 millió munkaegységet lehet a visszacsatolt felvidéki területekre számítani. A trianoni Csonkaországban feldolgozott munkaegységek számát tehát kb. 52.6 millió munkaegységre tehetjük.

Az egyes üzletágak szerinti forgalom szempontjából a legerőteljesebb emelkedést a táviróüzletág érte el (+34.8%), ezt követi a rádióüzletág 21.9, a távbeszélőüzletág 20.8, majd a postai üzletág 18.1%-os emelkedéssel.

1. POSTAFORGALOM.) — 1. Trafic postal.)

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	F e l a d á s — E x p é d i t i o n									
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb.	Kézi, b e t é t é s s o m m á s c s o m á g d r b . Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék betét Caisse d'épargne Versements		Csekkbefizetés Chèques Versements	
		közön- séges ordinaires	ajánlott recom- mandés	Lettres de valeur nombre	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1939.	XII.	61.464	99	44	1.544	1.170	90.775	62	5.890	2.523	283.011
1940.	XII.	77.027	1.079	48	1.877	1.415	120.744	62	8.003	2.546	377.983
1939. I—XII.		596.955	10.868	533	13.013	13.797	923.468	1.013	92.488	26.124	2.900.374
1940. I—XII.		693.967	12.700	608	14.946	14.041	1.123.735	816	85.118	26.941	3.462.914
Összehasonlítások Comparaisons	1940. XII. havában 1939. XII. havához képest több (+) kevesebb (-) En dec 1940 par rapport au mois de dec 1939, en plus (+), en moins (-)	szám- szerüleg en nombre	+								
		15.563	+ 85	+ 4	+ 333	+ 245	+ 29.969	-	+ 2.113	+ 23	+ 94.972
	0/0-ban en 0/0	+ 25.3	+ 8.6	+ 9.1	+ 21.6	+ 20.9	+ 33.0	-	+ 35.9	+ 0.9	+ 33.6
	1940. I.-XII. időszak- ban 1939. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-dec 1940 par rapport aux mois de janv.-dec 1939, en plus (+), en moins (-)	szám- szerüleg en nombre	+	+	+	+	+	+	-	-	+
	97.012	1.832	+ 75	1.933	+ 244	+ 200.267	- 197	- 7.370	+ 817	+ 562.540	
0/0-ban en 0/0	+ 16.3	+ 16.9	+ 14.1	+ 14.9	+ 1.8	+ 21.7	- 19.4	- 8.0	+ 3.1	+ 19.4	

(Folytatás.)

Év Année	Hó Mois	K é z b e s i t é s — R e m i s e									
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb.	Kézi, b e t é t é s s o m m á s c s o m á g d r b . Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivétel Caisse d'épargne Payements		Csekk-kifizetés Chèques Payements	
		közön- séges ordinaires	ajánlott recom- mandés	Lettres de valeur nombre	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1939.	XII.	61.687	1.025	49	1.521	1.253	105.892	46	5.566	694	124.931
1940.	XII.	77.307	1.065	56	1.870	1.428	118.051	47	5.880	838	159.204
1939. I—XII.		600.368	11.038	601	13.026	13.748	941.231	561	58.737	5.723	1.100.288
1940. I—XII.		698.024	12.849	671	14.806	14.071	1.126.032	498	53.579	8.417	1.478.342
Összehasonlítások Comparaisons	1940. XII. havában 1939. XII. havához képest több (+) kevesebb (-) En dec 1940 par rapport au mois de dec 1939, en plus (+), en moins (-)	szám- szerüleg en nombre	+								
		15.620	+ 40	+ 7	+ 349	+ 175	+ 12.159	+ 1	+ 314	+ 144	+ 34.273
	0/0-ban en 0/0	+ 25.3	+ 3.9	+ 14.3	+ 22.9	+ 14.0	+ 11.5	+ 2.2	+ 5.6	+ 20.7	+ 27.4
	1940. I.-XII. időszak- ban 1939. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-dec 1940 par rapport aux mois de janv.-dec 1939, en plus (+), en moins (-)	szám- szerüleg en nombre	+	+	+	+	+	+	-	-	+
	97.656	1.811	+ 70	1.770	+ 323	+ 184.801	- 63	- 5.158	2.694	+ 378.054	
0/0-ban en 0/0	+ 16.3	+ 16.4	+ 11.6	+ 13.6	+ 2.3	+ 19.6	- 11.2	- 8.8	+ 47.1	+ 34.4	

1) Az adatok ideiglenesek. — Les chiffres sont provisoires.

2. TAVIRÓFORGALOM.¹⁾ — 2. Trafic télégraphique.¹⁾
 3. TAVBESZÉLŐFORGALOM.¹⁾ — 3. Trafic téléphonique.¹⁾

Év Année	Hó Mois	Távíró Télégraphe		Távbeszélő — Téléphone							
		Távírók ezer drb.		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques				Közvetlen összeköttetések száma Raccordements directs nombre	Számított helyi beszélgetések száma ezekben Conversations locales comptées nombre en milliers		
		Télégrammes, nombre en milliers.	feladás dépôt	kézbesítés remise	hálózatok szerint dans le réseau		összesen total		bpesti egységes hálózatban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total
					200 előfizetőnél nagyobb uniforme de Budapest	200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés		200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés			
1939.	XII.	268	335	80.273	2.918	28.763	133.954	2.310	13.399	1.949	15.348
1940.	XII.	404	457	86.521	31.997	31.431	149.949	2.911	14.943	2.375	17.318
1939. I—XII.		3.100	3.920	—	—	—	—	—	149.816	21.483	171.299
1940. I—XII.		4.089	4.861	—	—	—	—	—	168.104	26.543	194.647
Összehasonlítások Comparaisons	1940. XII. havában 1939. XII. havához képest több (+) kevesebb (—) En dec 1940 par rapport au mois de dec 1939, en plus (+), en moins (—)		szám-szerűleg en nombre + 136 + 122	+ 6.248 + 7.079	+ 2.668	+ 15.995	+ 601	+ 1.544	+ 4.6	+ 1.970	
	0%-ban en %		+ 50.7 + 36.4	+ 7.8 + 28.4	+ 9.3	+ 11.9	+ 26.0	+ 11.5	+ 21.9	+ 12.8	
	1940. I-XII. időszakban 1939. I-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (—) En janv.-dec 1940 par rapport aux mois de janv.-dec 1939 en plus (+), en moins (—)		szám-szerűleg en nombre + 989 + 941	—	—	—	—	+ 18.288	+ 5.060	+ 23.348	
	0%-ban en %		+ 31.9 + 24.0	—	—	—	—	+ 12.2	+ 23.6	+ 13.6	

3. TAVBESZÉLŐFORGALOM (folytatás). — 3. Trafic téléphonique (suite).

4. RÁDIÓELŐFIZETŐK. — 4. Nombre des abonnés de radio.

Év Année	Hó Mois	Távbeszélő — Téléphone							Rádió Radiodiffusion		
		Központok száma Nombre des centrales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers					Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés			
			kezdeményezett départ		érkezett arrivée			Budapest à Budapest	vidéken en province	összesen total	
			bpesti egységes hálózatban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total	bpesti egységes hálózatban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province				összesen total
1939.	XII.	1.948	146	482	628	141	497	638	157.538	341.850	499.368
1940.	XII.	2.252	166	726	892	175	746	921	177.118	432.350	609.468
1939. I—XII.		—	1.740	5.564	7.304	1.635	5.618	7.253	—	—	—
1940. I—XII.		—	1.894	7.493	9.387	1.914	7.523	9.437	—	—	—
Összehasonlítások Comparaisons	1940 XII. havában 1939. XII. havához képest több (+) kevesebb (—) En dec 1940 par rapport au mois de dec 1939, en plus (+), en moins (—)		szám-szerűleg en nombre + 304 + 20	+ 244 + 264	+ 34	+ 249	+ 283	+ 19.580	+ 90.520	+ 110.100	
	0%-ban en %		+ 15.6 + 13.7	+ 50.6 + 42.0	+ 24.1	+ 50.1	+ 44.4	+ 12.4	+ 26.5	+ 22.0	
	1940. I-XII. időszakban 1939. I-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (—) En janv.-dec 1940, par rapport aux mois de janv.-dec 1939, en plus (+), en moins (—)		szám-szerűleg en nombre — + 154	+ 1.929 + 2.083	+ 279	+ 1.905	+ 2.184	—	—	—	
	0%-ban en %		— + 8.9	+ 34.7 + 28.5	+ 17.1	+ 33.9	+ 30.1	—	—	—	

5. A FORGALOM MUNKAEGYSÉGEKBE — 5. Le trafic en unités de travail

E g y s é g: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma drb: — Nombre des unités de travail:												
		Kincstári postahivataloknál Bureaux d'Etat					Postamesteri hivataloknál és ügynökségeknél Bureaux des maîtres de poste et agences							
		posta poste	távíró télé- graphie	távbe- szélő téléphone	rádió radio	összesen total	posta poste	távíró télé- graphie	távbe- szélő téléphone	rádió radio	összesen total			
drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o					
1939.	XII.	20.202	2.574	12.878	1.004	36.658	71·2	10.721	900	2.796	391	14.808	28·8	
1940.	XII.	24.240	3.386	15.231	1.223	44.080	71·3	12.279	1.297	3.707	477	17.760	28·7	
1939. I—XII.		191.199	26.317	145.390	11.013	373.919	70·8	105.878	11.043	32.510	4.935	154.366	29·2	
1940. I—XII.		223.844	33.554	167.136	13.128	437.662	70·7	119.172	14.469	42.203	5.170	181.014	29·3	
Összehasonlítások Comparaisons	1940. XII. havában 1939. XII. havához képest több (+) kevesebb (-) En dec 1940 par rapport au mois de dec 1939, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 4.038	+ 812	+ 2.353	+ 219	+ 7.422	-	+ 1.558	+ 397	+ 911	+ 86	+ 2.952	-
			o/o-ban en o/o	+ 20·0	+ 31·5	+ 18·3	+ 21·8	+ 20·2	-	+ 14·5	+ 44·1	+ 32·6	+ 22·0	+ 19·9
	1940. I.-XII. idő- szakban 1939. I.-XII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-) En janv.-dec 1940. Par rapport aux mois de janv.-dec. 1939, en plus (+) en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 32.645	+ 7.237	+ 21.746	+ 2.115	+ 63.743	-	+ 13.294	+ 3.426	+ 9.693	+ 235	+ 26.648	-
			o/o-ban en o/o	+ 17·1	+ 27·5	+ 15·0	+ 19·2	+ 17·0	-	+ 12·6	+ 31·0	+ 29·8	+ 4·8	+ 17·3

(Folytatás.)

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services:									
		Posta Poste		Távíró Télégraphie		Távbeszélő Téléphone		Rádió Radio		Összesen drb. total nombre	
		drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. total nombre	o/o
1939.	XII.	30.923	60·1	3.47	6·7	15.674	30·5	1.395	2·7	51.466	
1940.	XII.	36.519	59·1	4.683	7·6	18.938	30·6	1.700	2·7	61.840	
1939. I—XII.		297.077	56·2	37.360	7·1	177.900	33·7	15.948	3·0	528.285	
1940. I—XII.		343.016	55·4	48.023	7·8	209.339	33·8	18.298	3·0	618.676	
Összehasonlítások Comparaisons	1940. XII. havában 1939. XII. havához képest több (+) kevesebb (-) En dec 1940 par rapport au mois de dec 1939, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 5.596	-	+ 1.209	-	+ 3.264	-	+ 305	-	+ 10.374
			o/o-ban en o/o	+ 18·1	-	+ 34·8	-	+ 20·8	-	+ 21·9	-
	1940. I.-XII. idő- szakban 1939. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-dec 1940 par rapport aux mois de janv.-dec 1939, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 45.939	-	+ 10.663	-	+ 31.439	-	+ 2.350	-	+ 90.391
			o/o-ban en o/o	+ 15·5	-	+ 28·5	-	+ 17·7	-	+ 14·7	-

A posta forgalma.

6. A VISSZACSATOLT ERDÉLYI ÉS KELETI ORSZÁGRÉSZEK FORGALMA. — 6. Le trafic des territoires rattachés.

a) Postaforgalom. — a) Trafic postal.

Egység: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	Feladás — Expédition									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék betét Caisse d'épargne versements		Csekkbefizetés Chèques versements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recomandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1940.	IX.	1.082	44	1	18	12	1.063	1	116	4	4.062
1940.	X.	3.785	92	3	75	69	5.716	2	404	38	18.373
1940.	XI.	4.107	111	4	110	107	9.233	3	607	63	22.384
1940.	XII.	5.155	119	5	123	121	9.869	3	621	93	22.479

a) Postaforgalom (folytatás). — a) Trafic postal (suite).

Év Année	Hó Mois	Kézbesítés — Remise									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-Poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne paiements		Csekk-kifizetés Chèques paiements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recomandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összesen montant	drb. nombre	összesen montant
1940.	IX.	—	24	1	34	11	749	*	2	**	158
1940.	X.	—	86	3	141	70	8.069	1	73	2	3.809
1940.	XI.	—	120	4	197	106	12.616	1	133	10	12.836
1940.	XII.	—	115	5	209	118	13.167	1	323	32	14.440

*) Összesen csak 19 drb.

* *) Összesen csak 268 drb.

b) Táviróforgalom. — b) Trafic télégraphique.
c) Távbeszélőforgalom. — c) Trafic téléphonique.

Év Année	Hó Mois	Táviró — Télégraphe		Távbeszélő — Téléphone			
		Táviratok ezer darab Télégrammes nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des Postes téléphoniques			Számított helyi beszélgetések száma ezrekben Conversation locales complètes nombre en milliers
		feladás depôt	kézbesítése remise	200 előfizetőnél és 200 előfizetőnél nagyobb syst rural et plus de 200 abonnés	200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés	összesen total	
1940.	IX.	5	6	3.734	1.159	4.893	—
1940.	X.	52	52	4.128	2.136	6.264	—
1940.	XI.	62	65	4.170	2.166	6.336	—
1940.	XII.	60	57	4.405	2.510	6.915	—

c) Távbeszélőforgalom (folytatás). — c) Trafic téléphonique (suite).
d) Rádióelőfizetők. — d) Radiodiffusion.

Év Année	Hó Mois	Távbeszélő — Téléphone			Rádió — Radiodiffusion	
		Központok száma Nombre des centrales	Távolsági Beszédgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers		Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés	
			kedvezményezett départ	érkezett arrivée		
1940.	IX.	135	5	9	—	
1940.	X.	276	60	156	24.633	
1940.	XI.	286	104	127	32.510	
1940.	XII.	286	101	121	38.681	

e) A forgalom munkaegységekben. — e) Le trafic en unités de travail.
Egység: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services				
		Posta Poste drb. nombre	Távíró Télégraphe drb. nombre	Távbeszélő Téléphone drb. nombre	Rádió Radio drb. nombre	Összesen Total drb. nombre
1940.	IX.	422	54	251	—	727
1940.	X.	1.790	575	709	30	3.104
1940.	XI.	2.469	743	939	36	4.187
1940.	XII.	2.715	681	919	84	4.399

Szerkesztői üzenetek.

K. L. Kolozsvár. A visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekén átvett és visszavett postai alkalmazottak kinevezésére, illetőleg rangsorozására vonatkozó kormányrendelet rövidesen megjelenik. Ez fogja szabályozni az ezzel kapcsolatos összes kérdéseket. — **J. B. Miskolc és M. L. Zalaegerszeg.** A felteit kérdésekre lapunk legközelebbi számának Elmélet—Gyakorlat rovatában válaszolunk. — **M. I. Nagyvárad.** A miniszter urunk által a m. kir. posta személyzetéhez intézett s a P. R. T. múlt évi 45. számában megjelent elismeréssel kapcsolatban rendszeresített „Emlékirat”-ot megkapják mindazok a

postai alkalmazottak, akik a keleti és erdélyi országrészek visszacsatolása alkalmával a postaszolgálat megszervezésével ezen a területen az igazgatási és a végrehajtó szolgálatban kifogástalanul működtek. Az „Emlékirat”-ok kiállításai munkálatai folyamatban vannak és azokat az érdekeltek előreláthatólag február hó folyamán kézhez kapják. — **B. K. Budapest.** Köszönettel veszünk minden postai és távközlési vonatkozású cikket. S ha azt lapunk szerkesztőbizottsága közlésre alkalmasnak minősíti, időszerűségük sorrendjében közöljük. Cikkeink íróit tiszteletdíjban részesítjük.

EGYESÜLETI ÉLET.

KÖZGYÜLÉSI MEGHÍVÓ.

A m. kir. Posta Jogász és Mérnök Tisztviselőinek Országos Egyesülete 1941. február hó 27-én (csütörtökön) délután 5 órai kezdettel egyesületének Benczur-utca 27. szám alatti helyiségében tartja

rendes évi közgyűlését.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazgatóválasztmány jelentése az egyesület 1940. évi működéséről.
3. Az 1940. évi zárszámadás előterjesztése. Határozati a felmentvény megadása végett.
4. Általános tisztújítás.
5. Az 1941. évre szóló költségelőirányzat előterjesztése.
6. Esetleges indítványok.

A közgyűlés elé szánt indítványokat alapszabályaink 9. §. 4. h) pontja értelmében az igazgatóválasztmánynál legalább 10 nappal a közgyűlés előtt írásban kell benyújtani.

Abban a nemvárt esetben, ha az összehívott közgyűlés határozatképtelen lenne, akkor a most meghirdetett közgyűlést 1941. évi március hó 13-án délután 5 órakor tartjuk meg, amikor az ott megjelenő tagok számára tekintet nélkül a közgyűlés határozatképes lesz.

Az Elnökség.

Felhívjuk tagtársaink figyelmét, hogy egyesületi alapszabályaink 9. §. 5. pontja 4. bekezdésében foglaltak értelmében a vidéki tag szavazati jogát két tag által előttemezett írásbeli meghatalmazással más tag útján is gyakorolhatja. Ugyanez áll a budapesti tagokra is, ha a megjelenésben hivatalosan akadályozva vannak. A meghatalmazás csak akkor érvényes, ha azt a közgyűlés megnyitása után nyomban a közgyűlés elnökének beadták.

A meghatalmazásokat, ha azok külön kikötést nem tartalmaznak, a hivatalos előterjesztések mellett leadott szavazatoknak számíthatják.

Meghatalmazás-nyomatványok az egyesület jogászfőtitkáránál igényelhetők.

Felmentések és megbízások.

Dr. Meskó Oszkár m. kir. postafőigazgató a postavezérigazgatóság 10. ügyosztályának vezetése alól felmentetett és egyidejűleg megbízott a m. kir. posta betegségi biztosító intézete igazgatói teendőinek ellátásával.

Dr. Kirilly Dezső m. kir. postafőigazgató

a postavezérigazgatóság 1. ügyosztálya vezetőjének állandó helyettesítése alól felmentetett és egyidejűleg megbízott a postavezérigazgatóság 10. ügyosztályának vezetésével.

Terlariday Béla postaműszaki főigazgató a postavezérigazgatóság 9. ügyosztálya vezetőjének helyettese ugyanezen ügyosztály vezetésével bízott meg.

Megbízottak még: dr. Kaizler Miklós m. kir. postaigazgatói cím és jelleggel felruházott postatanácsos a postavezérigazgatóság 1. (személyzeti szervezési) ügyosztálya vezetőjének állandó helyettesítésével; dr. Nagy Sándor postatanácsos a postavezérigazgatóság 10. ügyosztálya vezetőjének állandó helyettesítésével — III. helyettesi minőségben; Elekes Jenő m. kir. postaműszaki főigazgatói cím és jelleggel felruházott m. kir. postaműszaki igazgató a m. kir. posta központi javítóműhelye és anyagszertára vezetőjének állandó helyettese a központi javítóműhely és anyagszertár vezetésével; Lontay Béla postaműszaki tanácsos a Krisztina távbeszélőközpont vezetése alól felmentése mellett a m. kir. posta központi javítóműhelye és anyagszertára vezetőjének állandó helyettesítésével; Kormány Béla postaigazgató, a debreceni m. kir. postaigazgatóság vezetőjének állandó helyettesítésével.

Kerületi biztosi felmentések és megbízások. A debreceni postaigazgatóság dr. Kovács István m. kir. postatitkárt és dr. Szabó Elemér m. kir. postasegédtitkárt a kerületi biztosi teendők ellátása alól felmentette, dr. Nagy Endre és dr. Haydn Sándor m. kir. postasegédtitkárokat pedig kerületi biztosi teendők ellátásával megbízta.

Újévi üdvözlés. Szilveszter délelőttjén a postavezérigazgatóság nagy tanácstermében gyűltek össze a postavezérigazgatóság, a budapesti igazgatóságok és a központi hivatalok vezetői, valamint a kari egyesületek küldöttségei, hogy az újesztendő alkalmából vezérigazgató urunkat a postaszemélyzet összessége nevében köszöntsék.

Népes küldöttség élén a Postás Kari Egyesületek Szövetségének elnöke, dr. Meskó Oszkár főigazgató tagtársunk következő beszédben emlékezett meg az elmúlt esztendőről és köszöntötte vezérigazgató urunkat, valamint helyettesét az újesztendő alkalmából.

„Éppen egy esztendeje annak, hogy ugyanebben a teremben az évforduló alkalmával jószívvel köszöntöttük szeretett Vezérigazgató Urunkat. Azóta eltelt egy gondnal, munkával súlyos esztendő és ma ismét itt vagyunk, ismét egybegyűltünk, hogy a Postás Kari Egyesületek Szövetsége képviselőtében és az egész postástársadalom nevében köszöntsük szeretett Vezérigazgató Urunkat és szívből fakadó szerencskívánatainkat tolmácsoljuk az újesztendő alkalmával.

Nem a konvencionális szokás és nem a fegyelmezett kötelességtudás hozott minket ide, hanem az az őszinte tisztelet, ragaszkodás, nagybecsülés, amely a postástársadalom minden egyes tagját a mi Vezérigazgató Urunkkal szemben eltölti.

Az elmúlt esztendő munkaeredményét a mérleg serpenyőjébe helyezve, megállapíthatjuk, hogy az elmúlt esztendőben jó munkát végeztünk. Hogy milyen jó munkát, azt a legfelsőbb vezetőség is elismerte és ezzel az eredménnyel minden postás, minden magyar meg lehet elégedve.

Ami azonban a jövőnd3t illeti, arra nézve bizonytalanság és kétségek között vergődünk. Köztudomású, hogy az emberiség szellemi, lelki és gazdasági élete sok külső behatástól függ és állandó hullámozásnak van kitéve. És azt is tudjuk, hogy manapság a létért való küzdelemben nem az egyének küzdenek egymással, hanem két különböző világnézet, két különböző életfelfogás viaskodik egymással az elsőségért.

Mi lélegzetviszafaftva szemléljük ennek az irtózatos, titáni párviadalnak nevezhető tusakodásnak a menetét: vajjon mikor, és hogyan fog végződni, s miránk nézve milyen következményekkel fog járni? Tele vagyunk aggodalommal. Kítől kérjünk biztató reményt a jövőre nézve?

Az újesztendő a maga fiatalágában még ismeretlen és kifürkészhetetlen.

Nekünk postásoknak mégsem kell aggodalmaskodnunk, nem kell félnünk. Az új esztendő rejtelmeibe vezető úton nekünk postásoknak van vezérünk, aki felelőnket eloszlatja, akiben bízni tudunk... és akik bízni tudnak, azok ereje nem csökken, hanem megújul.

Ezt a biztatást kérjük továbbra is a mi Vezérigazgató Urunktól, hogy ez legyen a mi útravalónk azon az úton, amelyen az új esztendőben el kell indulnunk.

Hitben és erkölcsi felfogásban megerősítve és megerősödvé akarjuk a jövő esztendőben is feladatainkat elvégezni.

Az Isteni Gondviseléstől pedig azt kérjük alázatos lélekkel, hogy az immár ránk-köszöntött újesztendőben, 1941-ben is áldja

meg a mi szeretett Vezérigazgató Urunkat és kedves családját. Az ő első munkatársának és helyettesének Aigner Dezsőnek pedig minél előbb adja vissza egészségét, hogy a vezérigazgatójával együttműködve minél sikeresebben közreműködhesék Hazánk szebb jövője érdekében.”

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után vezérigazgató urunk a következő beszédében válaszolt és kérte az Isten segítségét az új év munkájára.

„Amikor most egy éve a feladataiban még rejtélyes év küszöbén szólottam hozzátok, azt mondtam, hogy a köteleességérzetnek olyan foka mellett, mint amelyet a postás-ság már eddig is felmutatott, nem félek a súlyosnak ígérkező 1941. évtől sem.

Ma, az 1940. év utolsó napján, számadásra összegyűlve állapítsuk meg, hogy reménységünkben és önbizalmunkban nem csalódtunk.

Hóviharos, szünni nem akaró kemény hideggel kezdődött az év és emberfeletti akaraterőt és kitartást kívánt meg a postától, városban, faluban egyaránt.

Hösköteménybe illő esetek sorát örökítettük meg az erről az időszakról szóló füzetben, amelyet minden érdekelt résztvevőnek meg is küldöttünk.

Alig tavaszodott, amikor az országos árvíz okozta felfokozott munka után sorainkat hosszú időre a honvédelem szükséglete ritkította meg. A ritkult soroknál erősen, sok százszázalékosan emelkedet forgalmat kellett hónapokon át lebonyolítani. Pihenés, szabadság, enyhülés nem volt. Ezek nélkül folyt a munka és folyt fennakadás nélkül a postamesteri hivatalokban ép úgy, mint a városi gécpontokban.

Szeptemberben hatalmas, alapos előkészületek után indultunk a keleti és erdélyi országrészek visszacsatolására, melyben több mint 1500 kincstári és postamesteri kartársunk vett részt. Ezt a munkát a katonai és polgári szervek, továbbá a visszacsatolt területek lakosságának teljes elismerése mellett postás becstellettel és igaz magyarsággal végeztük. Elismerés után érkezett e munkánk nyomán hozzám. Ezeket az elismeréseket a múlt év hunyó fényénél mint munkásságunk örök-szép emlékét idézem emlékeztetekbe.

Törődés, munka, fáradtság, lelkesedés, öröm és izzó hazaszeretet, egyéni áldozatok elemeiből tevődik össze az a szép eredmény, mely alig 14 nap alatt 440 új postahivattalal gazdagította a magyar nemzet gazdasági és kulturális életét. Az életreklítés után a végleges berendezkedés munkája még folyamatban van.

Egyénileg, egyenként köszönöm minden-

kinek azt a munkát, amit itt végeztek és végez.

Közlöm, hogy a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter úr rendelkezése folytán, mindazok, akik a keleti és erdélyi országrészek visszacsatolásában részt vettek, névre szóló, személy szerinti örök emlékiratot fognak kapni, melyek részben már elkészültek, részben még elkészítés alatt állanak.

Egyéni sorsunk, életünk folyása közben egyre nehezedett és mégis büszkén és önérettel állapíthatjuk meg, hogy becsületünkön, józanságunkon törés, csorba nem esett. Nem esett, mert volt bennünk lélek, amely a nehéz sorsok elviselésére is felvértez. Tartsuk meg ezt a józanságot az új évben is.

Belső viszonyaink javítására állandóan törekedtünk hivatalos és társadalmi szervezeteinkben. Eredményeink, sikereink is vannak.

Létszámunk emelése érdekében folytatott kitartó munkánk eredményeként a létszám-ban bizonyos javulások állottak elő, így januárra 2085 kinevezés és 162 cím és jelleg adományozás történt. Mindazok részére, akik ebben részesültek, szívből jövő jókívánságainkat fejezzük ki azzal, hogy a munkájuk terén megérdemelt előmenetel váljék javukra és fokozza munkakedvüket és ambíciójukat. Azoknak pedig, akik nem vehettek részt az örömeinkben, legyen együttérzésük és vigasztalódjanak, hogy a legközelebb reájuk kerül a sor.

Postai belső életünkben és a szolgálat terén lényeges eredményeket kell jelölünk, hogy a Budapest 72. sz. postahivatal épületéből kitelepítettük a 741. sz. hivatalt. Ezzel a 72. sz. hivatal túlszűfoltóságát megszüntettük és lehetővé tettük az irányító hivatalnak egészségesebb, célszerű berendezését. A 741. sz. levélképzésítő hivatal az új épületben való elhelyezése folytán higiénia és munkamegosztás szempontjából korszerű körülmények közé jut. Egyesek előtt talán jelentéktelennek tűnik fel ez a változás, de mindazok, akik tudják, hogy milyen viszonyok között működött ez a két hivatal, fel tudják értékelni ennek a lépésnek a jelentőségét. Ez a két hivatal az 1941. év folyamán kifogástalan helyzetbe kerül. Hétévi állandó megfeszített figyelem és gondoskodás után sikerült miniszter úr megértő támogatásával ezt a régóta húzó-dó kérdést megnyugtató módon a megoldás felé segíteni.

Ugyancsak eredmény az is, amelyet éppen tegnap a miniszter úr személyesen közölt s amely abban áll, hogy a betegségek

biztosító intézet épülete mellett a Milkszáth Kálmán-téren lévő épületet az állam megvásárolhatta, a betegbiztosító intézet céljaira átengedte, hogy annak túlszűfolt helyiségeit elhelyezhesse. Ezzel hosszú időre oldódott meg a betegségek biztosító intézet adminisztrációjának kérdése.

Hogy milyen fontos egy ilyen központi szerv elhelyezésének kérdése, arra csak azzal a hasonlattal élek, hogyha a szív nem elég egészséges és rugalmas, akkor a szervezet minden egyes része ellankad. Így volt ez a 72. sz. hivattal is, amelynek szűkös elhelyezése az egész országra éreztette hatását. Ugyanígy a betegségek biztosító intézetnél is, amely a mai keretek között már alig fért el.

Egymás támogatása terén sem szüntünk meg folytatni tovább az eddigi évek munkáját. Új eredmény e téren a nagyobb családú bajbajutottak segítségére a kamatmentes kölcsönök nyújtása. 27.000 pengőt hoztunk össze erre a célra. Ez az összeg másfél hónap alatt eltűnt, lassan fog visszajönni, mert kis havi részletekben kell visszafizetni. Tudjuk, hogy ez az összeg az igényekkel szemben kevés — de a jószándék Isten áldásával csodákat művelhet. Én bízom a bibliai olajos korsó csodájában. Én bízom, hogy az a pár csepp olaj sebeket gyógyít és hogy lesznek még, akik újra és újra beleöntik a szeretet olaját ebbe a korsóba.

Amikor végignévze az éven, elmerengünk az eredményeken, eszünkbe jutván talán kudarcok és sikertelenségek is — mert enélkül élet nincs — szorítsuk meg egymás kezét szívből és őszintén és ébredjünk tudatára annak, hogy kicsi és nagy csak egybeforrva tud eredményt elérni. Csak egymással és egymásért dolgozva tudja azt az eredményt elérni, melynek jutalma már ma is megvan a magyar társadalom elismerésében és saját postás karunk munkájának öntudatában.

Megköszönve azokat a szavakat, amelyekkel a Kari Szövetség elnöke a személyzet összessége nevében hozzám szólott, megköszönve az abból kisugárzó ragaszkodást és szeretetet és jókívánatokat, most egy pillanatra az új év felé fordulok.

Mit hoz az új, 1941. év, ki tudja?

A jósök fészegetik a leplet, amely takarja; a fatalisták rezignációval gondolnak az eljövendőre; az optimisták bizakodnak; a pesszimisták rettegnek; a hívők ostromolják az eget Urát segítségért; mi, magyar postások, a magyar élet munkás tábora, sziklaszilárdan, hittelt, egymásban bízva, váll-váll mellett kell,

hogy álljunk ebben az évben is a munkahelyen és építsük tovább Hazánk sorsát, melyen kívül nincsen számunkra hely.

Isten segítségét kérve az új évben, önmagunkban bízva induljunk fel a munkára, amelyet az 1941. év hoz nekünk."

Kinevezések és címadohányozások.

A postaforgalom állandó emelkedése és a visszacsatolt felvidéki és kárpátaljai területek szükséglete alapján az 1941. naplári évre szóló költségvetési törvény — a Felvidéken és Kárpátalján átvett 1071 főnyi kincstári személyzetten felül — a kincstári személyzet létszámát 841 fővel szaporította. Ebből a szaporításból a fogalmazási szak 5 főt, a műszaki szak pedig 2 fő szaporítást kapott. A kincstári személyzet létszámának szaporításával kapcsolatban arányosítás címén a fogalmazási szakban 1 főigazgatói, 2 igazgatói és 4 tanácsosi állást kaptunk szaporításként. Ezzel szemben azonban a titkárok és segédtitkárok létszáma 1—1 fővel, a fogalmazók létszáma 5 fővel csökkent. A műszaki szakban a főigazgatók és igazgatók számát 1—1, a műszaki tanácsosok és főmérnökök számát 2—2, a mérnökök számát pedig 1 fővel szaporították. Viszont a segédmérnökök száma 1 fővel és a mérnökgyakornokok száma 6 fővel csökkent.

A kinevezések és címadohányozások a következők voltak: Kormányzó Úr Ó Főméltósága az 1940. évi december hó 30-án kelt legfelsőbb elhatározásával kinevezte a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium vezetésével megbízott magyar királyi iparügyi miniszter előterjesztésére

a posta fogalmazás szakán: dr. Bugyi József (Budapest), dr. Kovács József (Budapest), dr. Márfalvi Jenő (Budapest), dr. Kirilly Dezső (Budapest) és dr. Kulcsár Bertalan (Debrecen) postafőigazgatói címmel és jelleggel felruházott postai igazgatókat postafőigazgatókká; Kardos Antal (Budapest), Toronyai Rigó László (Budapest), Frivaldszky Kornél (Sopron), dr. Lóky Zoltán (Budapest), dr. Göntér Emil (Budapest), Kormány Béla (Debrecen), Huber Oszkár (Budapest), dr. Szakáts Károly (Kolozsvar), Bérczy László (Budapest), dr. Vargacz Dezső (Budapest), dr. Erdélyi Géza (Nagyvárad) és dr. Orbán Lajos (Budapest) postai igazgatói címmel és jelleggel felruházott postatanácsosokat postai igazgatókká;

a posta műszaki szakán: Gyarmathy Béla (Budapest), Marschalkó Béla (Budapest) és Terlanday Béla (Budapest) pos-

taműszaki főigazgatói címmel és jelleggel felruházott postaműszaki igazgatókat postaműszaki főigazgatókká, Girscht Ferenc (Pécs), Ákontz Ernő (Budapest), vitéz Kojosszváry Béla (Budapest), dr. Schmidt Dezső (Budapest), dr. Tomits Iván (Budapest), postaműszaki igazgatói címmel és jelleggel felruházott postaműszaki tanácsosokat, Simonffy Miklós (Debrecen) és Kísfalvy Alajos (Szeged) postaműszaki tanácsosokat postaműszaki igazgatókká;

továbbá *a posta fogalmazási szakán:* dr. Havas Ferenc (Budapest), Márton Béla (Kolozsvar), Végh Károly (Budapest) és dr. Hantal József (Budapest) postai igazgatóknak a postafőigazgatói címet és jellegget; dr. Roszinszky József (Budapest), Tóth Lajos (Pécs), dr. Szabó Gusztáv (Marosvásárhely), dr. Nagy János (Budapest), dr. Mojzes Tihamér (Szeged), Kovács Lajos (Nagyvárad), dr. Hajek József (Budapest), Kovács Lajos (Debrecen), dr. Belus Mihály (Budapest), dr. Kobulcsy Károly (Budapest) és dr. Kaizler Miklós (Budapest) postatanácsosoknak a postai igazgatói címet és jellegget; dr. Babuscák Jenő (Kassa), dr. Csepi Lajos (Szeged), dr. Rónay László (Budapest), dr. Darvas Kálmán (Pécs), dr. Merényi Miklós (Szeged) postatitkároknak a postatanácsosi címet és jellegget, Adamovits János (Kassa) postatanácsosi címmel felruházott postatitkárnak a postatanácsosi jellegget, dr. Horváth Béla (Sopron), dr. Kovács István (Kolozsvar), dr. Tajthy Ferenc (Debrecen), dr. Mazgon József (Budapest), dr. Voit László (Budapest) és dr. Ruttnér Béla (Budapest) postatitkároknak a postatanácsosi címet és jellegget; dr. Zappe Lajos (Budapest) és dr. Mihálka Béla (Nagyvárad) postasegédtitkároknak a postatitkári címet és jellegget;

a posta műszaki szakán: Molnár István (Budapest) és Elekcs Jenő (Budapest) postaműszaki igazgatóknak a postaműszaki főigazgatói címet és jellegget; Schármár Jenő (Budapest), Erdős Gyula (Budapest) és Koczka László (Budapest) postaműszaki tanácsosoknak a postaműszaki igazgatói címet és jellegget; Szerdahelyi Kálmán (Budapest), György Béla (Budapest), Nagy István (Budapest) és Sárospataky József (Budapest) postafőmérnököknek a postaműszaki tanácsosi címet és jellegget; Véghely Dezső (Budapest) és Szelecsényi Béla (Budapest) postamérnököknek a postafőmérnöki címet és jellegget adományozta.

A kereskedelem- és közlekedésügyi mi-

minisztérium vezetésével megbízott m. kir. iparügyi miniszter kinevezte:

I. a m. kir. fogalmazási szakán:

1. postatanácsosá a VII. fizetési osztályba: dr. vitéz Nagy Miklós (Budapest), dr. Bartel Gyula (Budapest), vitéz Szivér Károly (Budapest), dr. Karácson Sándor (Kolozsvár), vitéz Kováts Géza (Budapest), dr. Mentusz László (Budapest), dr. Sallak Imre (Bpest), dr. Pető Gyula (Kassa) dr. Leszek Lajos (Budapest), dr. Saághy József (Budapest), dr. Kapala Gyula (Budapest), dr. Pázmány Ödön (Budapest), dr. Szörényi Ottó (Budapest), Módos Elemér (Budapest), dr. Nagy Károly (Budapest), dr. Bodrogyi Ferenc (Budapest), dr. Kovács Elemér (Budapest), dr. Hargitai Tihamér (Budapest), dr. Beil János (Budapest), dr. György Endre (Szeged) és dr. Melles Simon (Debrecen) postatanácsosi címmel és jelleggel felruházott postatitkárokat, dr. Rácz Kálmán (Debrecen) és dr. Lendvay Jenő (Budapest) postatitkárokat;

2. postatitkárrá a VIII. fizetési osztályba: dr. Mutschbacher Imre (Budapest), dr. Csáky Lajos (Kassa), dr. Lendvay Béla (Budapest), dr. Lukász Alfonz (Budapest) postatitkári címmel és jelleggel felruházott segédtitkárokat, dr. Szabó Elemér (Debrecen), dr. Takács Kálmán (Budapest), dr. Szőnyi Sándor (Budapest), dr. Varga József (Szeged), dr. Gilly Gyula (Budapest), dr. Makk József (Budapest), dr. Harsányi György (Pécs), dr. Clementis Jenő (Budapest), dr. Diósi Ferenc (Budapest), dr. Nagy Endre (Debrecen), dr. Worschitz Oszkár (Budapest), dr. Kajdi Károly (Sopron), dr. Balogh László (Budapest), dr. Zelei József (Szeged), dr. Kökény Sándor (Budapest), dr. Bothár László (Budapest), dr. Horváth Lajos (Kassa) és dr. Haydn Sándor (Debrecen) postasegédtitkárokat;

3. postasegédtitkárrá a IX. fizetési osztályba: dr. Kürti László (Budapest) postafőtisztet, dr. Peterdi Ottó (Budapest), postaszámvizsgálót, dr. Szabados Miklós (Győr), dr. Lénárt János (Kassa) postafőtiszteket, dr. Takács Miklós (Budapest), postaszámlenőrt, dr. Kiss József (Budapest), dr. Krasznay László (Budapest), dr. Kovács László pécsi (Pécs), dr. Kovács József (Budapest), dr. Gallyas István (Budapest), dr. Oltvai Mátyás (Szeged), dr. Norgauer János (Pécs), dr. Gyulay Andor (Budapest), dr. Véték Lajos (Budapest), dr. Lampert Miklós (Sopron), dr. Szőke Lajos (Budapest), dr. Balogh Andor (Pécs), dr. Dévay Károly (Budapest), dr. Medgyesy József (Sopron), dr. Kovács

László budapesti (Sopron), dr. Makkó János (Budapest), dr. Massányi Antal (Budapest), dr. Szekeres Lajos (Budapest) és dr. Ehmann Aladár (Szeged) postafogalmazókat;

4. postafogalmazóvá a X. fizetési osztályba: dr. Horváth József (Budapest), dr. Törkenczy Tibor (Budapest), dr. Hajna János (Kassa), dr. Barcza Miklós (Budapest), dr. Minczer Béla (Debrecen) I. osztályú postatiszteket, dr. Kováts László (Budapest), dr. Kiss Pál pécsi (Budapest), dr. Kubinyi József (Kassa), dr. Pázmándi Gábor (Budapest), dr. Ruzsáthy Jenő (Budapest), dr. Rébay Lajos (Budapest), dr. Bene Gyula (Budapest) és dr. Kuszy Elemér (Budapest) II. osztályú postatiszteket;

II. a m. kir. posta műszaki szakán:

1. postaműszaki tanácsosá a VII. fizetési osztályba: Privigyey Béla (Budapest), Zimányi János (Kassa), Rákosi György (Budapest), Czappán Szilárd (Budapest), Gál Sándor (Szeged), Vályi Kálmán (Budapest), Kováts Zoltán (Budapest) postaműszaki tanácsosi címmel és jelleggel felruházott postafőmérnököket, Ziegler Géza (Budapest), Gaál Ferenc (Sopron), Arady Béla (Budapest), Mályusz Géza (Budapest), Schusztér András (Debrecen), Brebovsky Jenő (Budapest) és Baczynski István (Budapest) postafőmérnököket;

2. postafőmérnöké a VIII. fizetési osztályba: Jóvér István (Sopron), Bondár János (Budapest) postafőmérnöki címmel és jelleggel felruházott postamérnököket, Tamás Ferenc (Budapest), Nagy Tibor (Budapest), Rábl Géza (Pécs), Józó Sándor (Szeged), Szalai János (Szeged), Tattai János (Budapest), Zelinka Alajos (Budapest), Kiss János (Budapest), Beck Károly (Komárom), Beregi István (Budapest), Frimmel Kálmán (Budapest), Salló Ferenc (Budapest), Kovács Ödön (Budapest) és Kovács Andor (Budapest) postamérnököket;

3. postamérnöké a IX. fizetési osztályba: Paál József (Budapest) postafőtisztet, Novák István (Budapest), Flanek Tibor (Budapest), Várady Pál (Budapest), Ránky Béla (Budapest) Cserekllyei Pál (Budapest), Pákh Károly (Budapest), Balogh József (Budapest), Tóth László (Budapest), Papp László (Budapest), Kacsó Sándor (Budapest), Löderer Andor (Budapest), Battlay Pál (Budapest), Hollán Miklós (Sopron), Pinkert Béla (Budapest), Balogh Pál (Budapest) és Balázs Árpád (Debrecen) postasegédmérnököket;

4. postasegédmérnöké a X. fizetési

osztályba: Bognár Géza (Budapest), Virágh Mihály (Budapest), Reitzner Antal (Budapest), Mocsári Ferenc (Budapest), Somogyi László (Budapest), dr. Nagy Dezső (Budapest), Zerinváry Endre (Budapest), Klema Gyula (Budapest), Kissurányi Sándor (Budapest), Csapó Gyula (Budapest), Nagy Jenő (Budapest) postamérnökgyakornokokat, Bolla Lajos (Budapest) II. osztályú postatisztet, Kiss Ernő (Budapest), Domokos Aladár (Budapest) Oláh Sándor (Budapest), Bárdi Imre (Budapest) és Simay Emil (Budapest) postamérnökgyakornokokat;

5. postamérnökgyakornokká: Nyilas Miklóst (Budapest) és Bánhalmi Pált (Budapest.)

A felsoroltakon kívül rendkívüli tagjaink közül dr. Csikesz Lajos postafőfelügyelő postahivatali igazgatói, dr. Szücs Ferenc felügyelő postafőfelügyelői, dr. Keresztény Oszkár és dr. Osztián Dezső főtiszttek postafelügyelői címet és jelleget kaptak, Csengeri József igazgatói cím- és jelleggel ellátott postatanácsos, Kálnoky Tivadar, dr. Molnár József, dr. Lőrinczy Gábor, Szegedi László és dr. Szamosvölgyi Árpád postahivatali igazgató cím- és jelleggel ellátott főfelügyelők postahivatali igazgatókká, dr. Welter Antal és dr. Eördögh Gyula postafelügyelők postafőfelügyelőkké, dr. Cserhalmi Boldizsár felügyelői cím- és jelleggel ellátott postafőtiszt, dr. Borbás György és Cserkúti Imre postafőtiszttek postafelügyelőkké, dr. Sebestyén István, dr. Csöke László és dr. Kurucz Sándor I. osztályú postatiszttek postafőtiszttekké, dr. Bátonyi Béla, dr. Koltai Géza, dr. Ónódi István, dr. Handula Márton II. o. postatiszttek I. osztályú postatiszttekké, dr. Galambos László, dr. Bíró Károly, dr. Kövecses Ferenc, dr. Tóth Kálmán, dr. Hetényi István postagyakornokok II. o. postatiszttekké nevezettek ki.

Igazgatóválasztmányi ülés. Egyesületünk igazgatóválasztmánya a f. évi január hó 13-án dr. Forster Károly postafőigazgatónak, az egyesület alelnökének elnöklése mellett rendkívüli igazgatóválasztmányi ülést tartott.

A megnyitás formáságainak elintézése után dr. Meskó Oszkár postafőigazgató ismertette a Postás Kórház létesítésének kérdését. — Többek hozzászólása után a választmány egyhangúlag hozott határozatával örömmel üdvözölte a Kari Szövetségnek azt a kezdeményezését, hogy a postai kórház megépítése céljából felhívást intéz minden tényleges szolgálatot teljesítő és nyugdíjas alkalmazottnak, hogy törzsfizetésének (törzsnegyedjének) fél százalékát

10 évre önként felajánlja.

Elhatározta azután a választmány, hogy ezévi farsangi nagyobbzsabású táncestélyét f. évi február hó 22-én tartja meg.

Az igazgatóválasztmányi ülés után a választmányi tagok ezalkalommal is társasvacsorán maradtak együtt.

A Postás Kari Egyesületek Szövetsége folyó évi január hó 15-én dr. Meskó Oszkár főigazgató tagtársunk elnöklésével választmányi ülést tartott, amelyen első sorban a Postás Kórház építési költségeihez való hozzájárulás kérdésével foglalkozott. A választmány a kari egyesületek külön-külön hozott határozatai alapján egyhangúlag kimondotta, hogy a m. kir. postaszemélyzet a Postás Kórház felépítését szükségesnek tartja és azt áldozatkész támogatásával előmozdítja.

Ezután elhatározta a választmány, hogy készpénzvonalból 25.000 pengőtt felajánlja a családvédelmi kölcsön céljaira.

A közgyűlés előkészítése során a Szövetség ügyv. igazgatója dr. Pázmány Ödön postatanácsos tagtársunk felolvata a választmány évi jelentéstervezetét, majd ismertette a zárszámadás indokolását és a jövőévi költségvetési előirányzatot.

A közgyűlés előkészítése után a választmány sorshúzás útján kijelölte a Szövetség Összetartás Serlegének 1941. évi őrzőjét a Magyar Posta Üzemi és Műszaki Kezelési Tisztviselők Országos Egyesülete személyében. Dr. Meskó Oszkár elnök rövid, de megkapó beszéd keretében üdvözölte a Serleg új őrzőjét.

A választmányi ülés után összeült a Szövetség tisztújító közgyűlésének jelölő bizottsága és elkészítette a Szövetség új tisztikarának hivatalos jegyzékét.

Kisszemináriumi előadás. Az egyesület jogász szakosztálya a fiatal jogásznemzedék kezdeményezésére az utóbbi évek torlódó munkájára való tekintettel megszakított kisszemináriumi előadások tartását újból megindította. Az első előadást a szakosztály folyó évi január hó 20-án az egyesületi színház nagytermében rendezte.

A bevezető előadáson, melyen Vezérigazgató Urunkkal az élén igen szépszámu halgatóság vett részt, dr. Magos Gyózó postatitkár „Postás élmények és tapasztalatok Erdélyben” címmel tartott felolvasást.

Az előadó személyes élményei és tapasztalatai alapján beszámolt adott arról a munkáról, amelyet Koczka László műszaki igazgatóval együtt, a magyar-román katonai vegyesbizottsági tárgyalások során, mint annak postai albizottsága magyar részről kiküldött tagjai végeztek és vázol-

ta azokat a tárgyi és személyi nehézségeket, amelyek a keleti és erdélyi részek magyar posta szolgálatának szervezésénél felmerültek.

Az előadás, melynek során a hallgatóság a munka műhelytitkaiba is betekintést kapott és amely a most felszabadult keleti végek magyarságának a felszabadulást megelőző időbeli nehéz helyzetét is érzékeltette mindvégig élénk érdeklődést és nagy tetszést keltett.

A kiszemináriumi előadásorozat következő előadása *február hó 11-én* lesz. Előadó: dr. Udvarhelyi Károly postafogalmazó. Előadásának címe: „A posta-intézet szerepe és feladata a várható mezőgazdasági fellendülésben.” *Február hó 25-én* dr. Dénes Ferenc postatitkár „A posta költségvetéséről” címmel tart előadást. Mindkét előadás 6 órakor kezdődik.

A Postás Kari Egyesületek Szövetsége f. évi január hó 29-én tartotta rendes évi közgyűlését, amelyről lapunk március havi számában számolunk be részletesen.

Családvédelmi kölcsön rendszeresítése. Vezetőségünk minden lehetőséget felhasznál, hogy családtagjaik betegsége miatt önhibájukon kívül nehéz anyagi helyzetbe jutott nagycsaládú alkalmazottaknak segítségére siessen. Igen jelentős lépés volt ebben az irányban az ú. n. családvédelmi kölcsön rendszeresítése. Hogy milyen nagy szükség volt a családvédelmi kölcsönre, azt legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy az erre a célra felhasználható összeg rövid idő alatt teljesen elfogyott. Amennyiben a családvédelmi alap gyarapítására sikerül további fedezetet találni és a gyermekek tartós betegsége vagy a feleségnek gyermekágyból származó betegsége folytán létalapjukban megrendült nagycsaládú alkalmazottak számára továbbra is biztosítható lesz a komoly segítséget jelentő kamatmentes kölcsön.

A családvédelmi alap kezelésével megbízott jóléti alapítvány most terjesztette elő jelentését az elmúlt évi kölcsönfolyósításokról. A jelentésből kitűnik, hogy 1940.

november 1-től az év végéig az igazgatóságok előterjesztésére 80 esetben összesen 26.930 P kölcsön engedélyeztetett. A kölcsönben 1 számvevősegi, 8 forgalmi, 11 üzemi karhoz tartozó tisztviselő, 2 napidíjas, 52 altiszt és 6 napibéres alkalmazott részesült.

Tornasportunk nagy fejlődése — Csillik kétszeres magyar bajnok.

A múlt év végén bonyolódtak le az országos férfi és női egyéni bajnokságok, amelyekben a Magyar Országos Torna Szövetség hivatalosan eldöntötte, hogy országos viszonylatban a tornászok egyéni teljesítménye miképpen következik egymásután.

November hó 17-én az ország legjobb férfi tornászai érték össze képességeiket s a verseny eredménye szerint Sántha Lajos műszabadyakorlatokban és lőlengésben második, — nyujtón pedig első lett s így ezidőszert o a magyar nyujtóbajnok.

A 6 versenyszám összegezéséből kihozott összpontszám alapján Sántha harmadik helyezést ért el s így ő az összetett bajnokság harmadik helyezettje.

December hó 14. és 15. napjain folyt le ugyanilyen értelemben a női verseny. Itt is 6 szerezni kellett versenyeznie minden résztvevőnek s ennek megtörténte után alapították meg a 6 szerbajnokságot és az értékre legnagyobb összetett bajnokságot.

A versenyen elindult 5 tornászunk közül 3 került be az ország 8 legjobbjába közé, ami egyesületközi viszonylatban egyedülálló.

A szabadgyakorlatokban Fehér Anna második helyezést ért el s gerendában bajnok lett, míg a többi 4 szerbajnokságot Csillik nyerte. Mind e szép eredményekre az összetett bajnokságon elért eredmény tette rá a koronát, amennyiben azt is postás nyerte meg Csillik Margit személyében, aki így ezidőszert kétszeres magyar bajnok. Örömmel állapíthatjuk meg tehát, hogy hölgyeink az egy szabadgyakorlat szerbajnokságon kívül, ahol második helyezést értek el, az összes többi szerbajnokságot, élén az összetett bajnoksággal, egyszerűen letarolták.

SZERKESZTŐSÉG:

I., KRISZTINA-KÖRÜT 12. II. 204. TÁVBESZÉLŐ: 150—597.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK: (Társ szerkesztő)

XI. VÁSÁRHELYI PÁL-U. 4/6. TÁVBESZÉLŐ: 258—280.

KIADÓHIVATAL:

I., KRISZTINA-KÖRÜT 12. IV. 432. TÁVBESZÉLŐ: 156—841.

Előfizetési ár évi 10 P. Postai alkalmazottaknak évi 5 P.

Felelős kiadó: DR. LUKÁSZ ALFONZ, m. kir. postatitkár.